

Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį
iš kapų milžinų
ir išgirsti nors vieną, bet gyvą žodėlį
iš senųjų laikų!

Leidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjūdis

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

Published by Lithuanian
Regeneration Association

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL

Telef: FR 6-5416

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

BINA SEPTYNIOLIKTUS MESTUS

1963 SAUSIO - JANUARY 24

Nr. 2/895

RIMTAS ĮSPĖJIMAS 'VIENYBEI'

Kad grįžtų į Lietuvos laisvės kovą. Lietuviai parodė, jog juoktis iš laisvės kovos ir siūlyti "bendradarbiavimą" su okupantu - nevalia!

Kiekvienai metais rengiamieji "Vienybės" baliai-koncertai Brooklyne būdavo vieni iš gausiausių, sutraukdami tūkstančius žmonių, ir pasižymėjo savo skoninga programa ir tvarkingu pravedimu. Deja, šių metų sausio 12 d. Brooklyn Academy Music Hall patalpose įvykęs "Vienybės" metinis koncertas-balius tesutraukė vos apie 300 žmonių.

Tai ryškus moralinis ir ypač materialinis smūgis "Vienybei", kuri pastaruoju metu keistai pakrypo į propagavimą "bendradarbiavimo" su okupantu Lietuvoje, pamirštant, kad tas "bendradarbiavimas" tėra naudingas tik rusui okupantui, nes pavergtas lietuvius ir bile kuri organizacija okupuotoje Lietuvoje neturi nei žodžio nei jūdėjimo

laisvės. Iš jų mes gautume kalnus komunistinės propagandos, o jiems negalėtume pasisūti nei knygos, nei laisvo spausdinto žodžio, nei, pagaliau, apsilankę Lietuvoje pasikalbėti be enkavedisto kontrolės. Juk net paprasčiausias laiškas pereina per kruviną bolševikinę cenzūrą, ką jau bekalbėti apie pasikeitimą mintimis...

Šio baliaus-koncerto proga lietuviška visuomenė aiškiai pademonstravo siūbuojančiai "Vienybei", kad lietuvis neatsisakys nuo bekomunistinės kovos už Lietuvos laisvę ir taip pigiai neužsikabins ant okupanto siūlomą "bendradarbiavimo" meškeres. Čia verta dėmesio ir labai gražaus pagyrimo, kad mūsų nei konsolato nariai, nei Laisvės Komiteto bei VLIKo atstovai, nei žymi dalis vadovaujančių veiksmų tame koncerte nedalyvavo. Verti

jie pagarbos! Svečių tarpe maišėsi gan daug "laisviečių" /lietuvių pro-komunistų/, priešakyje su garsiuoju pro-komunistinio laikraščio "Laisvė" bendradarbiu Almuo-Salčius ir kit. Dideliam visų nustebimui, toje margoje "minioje" matėme ir N.Y. ALTO pirmininką Jurgį Kiaunę, solistę Vincę Januškaitę-Zaunienę, N.Y. tautininkų pirmojo skyriaus pirmininką Antaną Diržį, inž. A. Varną ir BALFo reikalų vedėją kun. L. Jankų... V.V.

Visi į darbą Tautos Garbei!

Daugelis jau bus pastebėję lietuvių spaudos pranešimus apie ruošiamą JAV ir Kanados lietuvių tautinių šokių šventę, kuri įvyks 1963 liepos 7 d. Čikagoje. Tai ne eilinis įvykis. Ruošiamosios šventės apimtis yra savaimė ryškus lietuvių visuomenės gyvybingumo ir rodymas. Kai mūsų bėgamųjų reikalų rūpesčiai siaurina akiratį, ir piktos kritikos kandas suka priešingą keliu nuo kritikai deramo objektyvumo, ne vieną iš mūsų ima pesimizmas. Neslopinama tokios mintys gali greitai vesti į visų idealų gniužimą ir nesąlyginę kapituliaciją išverti, iššėsti ir sulaukti šviesesnio Tėvynės rytojaus.

Šokių, dainų, kongresų ir kitų gigantiškų įvykių paruoša yra lyg ir naujų energijos šaltinių atradimas, kurių poveikyje vysta aukščiau minėtos usny. Jos nyksta todėl, kad lietuvių visuomenės pozityvūs veikėjai išitinkina einamo kelio tiesumą, nes tuo pačiu keliu su jais ir šalia jų patraukia ir šiaip jau tyli lietuviškoji visuomenės masė. Kas gali neigti, kad tai papildė lietuvių visuomenės patuštėjusį dvasinį išdą ir teikia naujo ryžto dvasiniu išdu besirūpinantiems?

1301 North 32 Ave, Melrose Park, ILL. / Jo darbas palengvės, jei šokėjų grupės ras būdus pačios apmokėti savo kelionę į Čikagą. Šventės pasisekimas tebūnie visu lietuvių rūpestis, nes šios šventės pasisekimas yra svarbus šviesesnio rytojaus laidas mums patiems ir Tėvynei prieš Gintarino Kranto.

darbai tarnauja Lietuvai, mūsų Tėvynei! Šioji šventė bus didis propagandinis įrankis Lietuvos vardui ir garbei kelti. Nėra jokios abejonės, jei mes visi - jauni ir seni, su prasdami reiškmę tokių viešų pasirodymų, idėsimė visą savo energiją jos parengimui ir jos pareimimui, - pasisekimas bus garantuotas.

Mes esame kovotojai už savosios Tėvynės laisvę ir garbę - kovokime! Kovokime ne vien žodžiais, bet darbais, aukš ir savo dalyvavimu. Būkime aktyvūs kovotojai visuose frontuose, kurie yra naudingi mūsų Tėvynės laisvei. Teneliuks nei vienos lietuviškos kolonijos nepajudėjusios į šią demonstraciją!

ŠOKIŲ ŠVENTĖS
INFORMACINĖ KOMISIJA
.....
Mes mokame ryžtis ir padaryti didžius darbus, kai tie

KAM REIKALIGA J.T.O.?

Greit sueis 20 metų nuo šios organizacijos įkūrimo. Bet kaip kadaise Tautų Sąjunga per eilę metų savo egzistencijos nepateisino, taip ir jos įpėdinė nei vienu teigiamu žygiu nepasižymėjo. Jau dabar visiškai aišku, kiek ji yra silpna, nežymi ir bereikšmė. Ji yra reikalinga tik, kaip tribūna, Maskvos užmačioms skleistis, jos atsotavojamam komunizmui propaguoti.

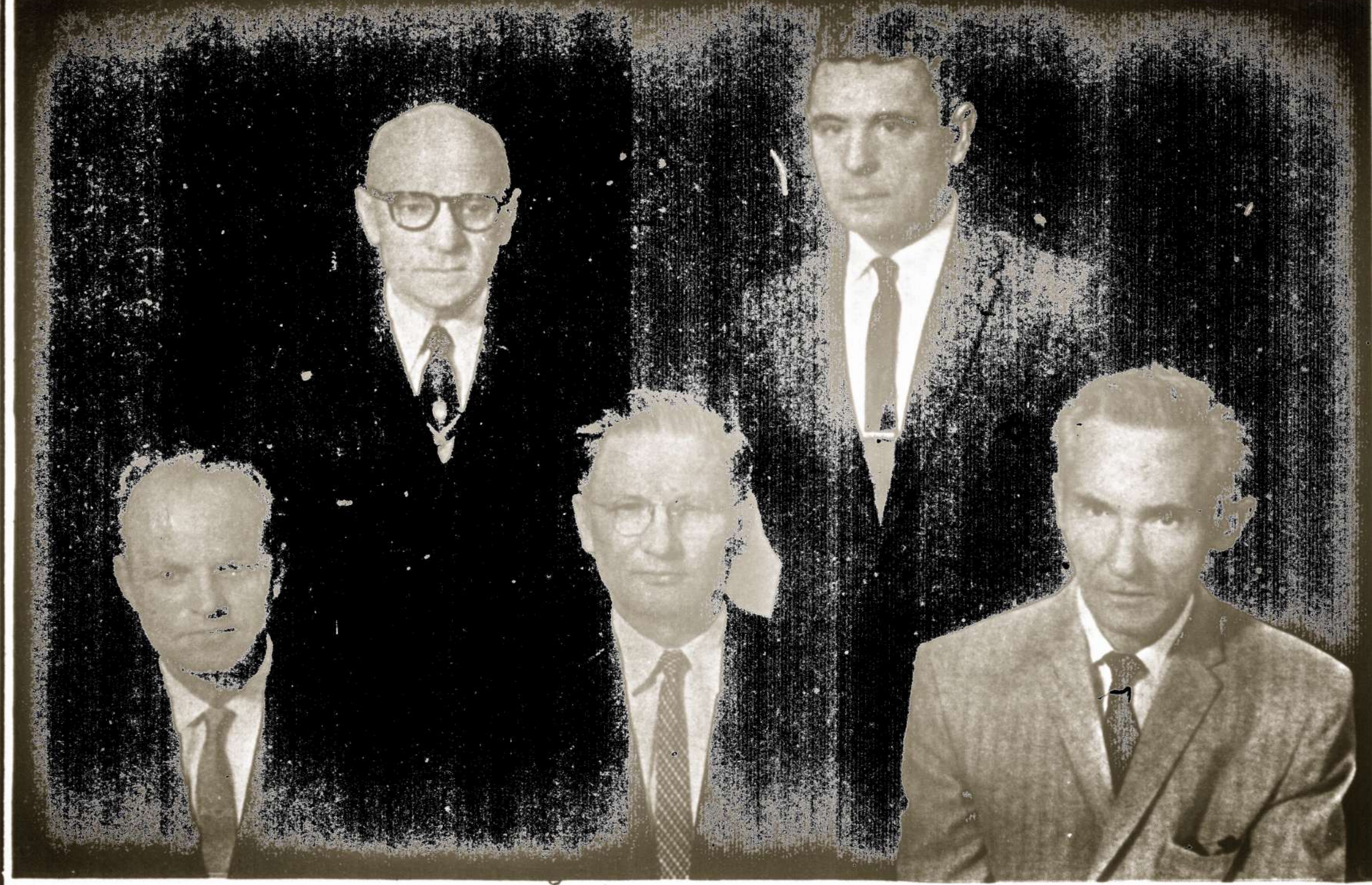
Reikia tik stebėtis, kaip didžiųjų valstybių didieji politikai to nemato /o gal nenori matyti?/, kas darosi su šia organizacija. Štai, Hammerskioldui žuvus, ilgai buvo derėtasi dėl naujo JTO sekretoriaus rinkimų. Savo išradingumais turtinga Maskva stengėsi sudaryti sekretoriatą iš trijų asmenų... Kai tatau nepavyko, visai ramiai sutiko su U.Thant išrinkimu... Kodėl taip greit

ir ramiai buvo sutikta? Gi todėl, kad U.Thanto asmenyje esama karščiausio Maskvos simpatiko!

Bet...SSSR nepraleidžia nė vienos progos, nė vieno viešo posėdžio nepabėrusi gudrios komunistinės propagandos ir neapšmeižusi Vakarų pasaulio.

Ir štai, vos tik ji išrinkus, apie ją susibūrė visas štabas raudonųjų bendradarbių, su Eugenijum Kiseliovu, aršiuoju Maskvos komunistu, kaip vyriausiuoju U.Thant patarėju. Ten yra ir Dr. Ralph Bunche, negrų centralinės pro-komunistinės grupės vadas... JTO išlaikyti reikalingos milžiniškos sumos pinigų. Jas privalėtų mokėti visos JTO priklausančios valstybės, bet JAV padengia didžiąją išlaidų dalį... Tuo tarpu SSSR - nemoka nė vieno cento! Nes ji to nenori ir kas ją gali privirsti?!

Dabar, Kubos krizė neva praėjo ir diktatoriui Castro buvo išmokėta vaistais ir kitkuo virš 50 milijonų dolerių. O štai U.Thant ir jo kompanija jau yra įnešę pasiūlymą sušelpiti Kubos žemės ūkį 1.200.000 dolerių pašalpa! Argi tai ne akiplėšiškumas! Tuo labiau, kad pašalpa 40% turės sumokėti Amerikos vyriausybė. Šiomis dienomis pripuolamai pateko man į rankas pora Kongreso protokolų /62m I.15 ir IV.11d./ iš kurių tėjo sužinoti, kad kongresmanas James B.Utt jau ne kartą yra kalbėjęs Kongresui, sielodamasis dėl esamos politinės padėties, ryšium su JTO tendencijomis, grėsiančiomis Amerikos ateičiai. Kad gi tai būtų ne pirmoji įkregždė šiame niūriame pasauly. A.KUTKUS

LIETUVIŲ FONDO VALDYBA. Iš kairės, pirmoj eilėj: Dr. VLADAS ŠIMAITIS - išdininkas, TEODORAS BLINSTRUBAS - pirmininkas, ANTANAS RUKŠTELIS - vice-pirmininkas. Antroje eilėje: STASYS RAUCKINAS - narys informacijai, JONAS VAICEKONIS - sekretorius.

Maloniai kviečiame lietuvių visuomenę atsilankyti į LAS Vidūno skyriaus rengiamą didelį... kuris įvyks š. m. vasario mėn. 9 d., 7 val. vak. Balio Pakšto salėje, 2801 West 38 gat. Gros B. Pakšto orkestras, bus premijuotos dvi geriausios kaukės, \$25 ir \$10, daug linksmų įvairenybių programoje.

KAUKIŲ BALIŲ,

RILLETUS GALIMA ĮSIGYTI: Karvelio krautu vėje, 3322 S. Halsted, tel. YA 7-0677; Marginių krautu vėje, 2511 W. 69 gtv., tel. FR 8-4583; Viktorija Benešius, 4350 S. Talman, tel. BI 7-9636; Stasys Juozaitis, 1430 S. 48th Court, Cicero, tel. 658-6962; Stasys Grigaravičius, 2539 W. 69 gtv., tel. GR 6-9678. Įėjimas \$2.50 asmeniui.

Ekranas, scena ir Tautos Šventės

"AR JŪS PASIUTOTE, BROLIAI-SESES LIETUVIAI!" - ši hmlėtiškai baisy klausimą /ty. teigini, nes be klausuko/ pasta- tē kultūrininkas, žurnalistas ir - jei norite- rašytojas Algirdas Gustaitis fondams, orga- nizuojams, bendruomenėms ir piniguočiams /reikiška-visai tautai/, atsakiusiems paremi- ti jo puoselėjama lietuviško filmo gamybos reikalą /L.L.62m. XII.20d/.

Šiuo tikslu Alg.Gustaitis minėtiems adresatams išsiun- tinėjęs krūvas raštų ir vi- sų buvęs atsakymas vienas ir tas pats - NE!

Taip jis pats parašė ir tuo įrodė, kad visų organiza- cijų ir piniginių vienetų /fondų/ visuomenės patikėti valdytojai /taigi, visa tre- tyje esanti tauta/ atsakė lietuviškos filmo gamybą fi- nansiškai remti. Bet, kaip ma- tome, vienas Gustaitis su vi- sų visuomenės patikėtų rink- tinių galvų bendra nuomone nesutiko ir juos pavadino pa- siutusiais.

Todėl ir kyla klausimas: kas šiuo atveju išmintingas: vienas Gustaitis ar šimtai visuomenės patikėtų Ameri- kijoje ir Kanadoje, kurie stropiai globoja milijonines visuomenės sudėtas sumas Tė- vynės labui?

Turint mintyje Fondus, kaip jie besivadintų ir kokių pa- žiūrų visuomeninių grupių bū- tų sutelkti - yra vieni iš svarbiausių ir efektingiausių veiksmų būsimosios Lie- tuvos nepriklausomybės atga- vimo pradžia. Todėl menkia- siais apspėjimais skiriamas iš kurio nors fondo kad ir mažas sumas nerealiems kul- tūrininkams reikalams būtų to- fondo valdytojų sunkus nusi- žengimas ne vien prieš auko- tojus, bet ir prieš visą tau- tą bei prieš būsimą Nepri- klausomą Lietuvos valstybę.

Minėdamas nerealius kultū- rinius reikalus turiu minty- je lietuvišką filmą, kurios steigimas pareikalautų mili- joninio kapitalo, nekaltant jau apie visokias kitokias išlaidas, kurias čia išvardin- ti užimtų daug vietos. Tai yra tokios romantinės rūšies sapnas, kokio šiame krašte dar nėra susapnavusi nė viena tau- tinė mažuma.

Žinoma, Alg.Gustaitis suma- nymas labai geras, bet neįgy- vendinamas. Tai statymas pi- lies debesyse!..Tą nelemtą sapną reiktų pamiršti ir žiūrėti, kokio žanro sceninį meną mes galėtume čia įgy- vendinti, kuris visiškai at- totų tą Gustaičio svajojamą filmą. Ko mums trūksta ir ką mes patys visai nedidelėmis pastangomis ir išlaidomis ga- lėtume įsigyti.

Alg.Gustaitis rašo, kodėl Kultūros Kongresas ne žodžio neužsiminė apie filmus /DIR- VA, 1962.XII.10/, bet kodėl jis nerašo, kad Kultūros Kon- gresas neužsiminė ne apie dramos veikalus, kurių trūku- mas mūsų scenai jau net per- daug skausmingai jaučiamas? Kodėl mūsų didžiosios koloni- jos turi tenkintis versti- niais svetimų autorių veika- lais? Turime pakankamai savų vaidintojų, bet neturime pa- kankamai savų veikalų, vaiz- duojančių mūsų buitį, mūsų klaidas ir silpnybes /nesvar- bu, kas ten bebūtų: drama, melo- drama ar komedija/.

Kodėl Kultūros Kongresas /kad ir literatūros sekcija/ neskatino organizuoti konkur- sus šio žanro veikalams? Tegū iš dešimties prisistų tryš būtų premijuoti, o likę septyni gal irgi visi būtų tin- kami scenai ir spausdinimui?

Alfonsas Giedraitis

Koks būtų milžiniškas kultū- rinis įnašas viso laisvojo pasaulio lietuvių kolonijoms, atstojantis 10 filmų, kaštuo- jančių milijonus dolerių. Beto, kas sveikiau žiūrovų akims: natūralūs scenos ap- švietimai, ar ekrano šviesų staigūs blykčiojimai? Kas dau- giau pasako: trumpas apžval- ginis istorinis filmas, kele- to minučių pieštinis kartū- nas vakams, ar ištisinės te- mos išsamus kelių veiksmų gy- vas scenos veikalas? Kur dau- giau lietuvių kalbos sakinių: filme ar scenoje? O kur aiš- kiau bei išsamiau perduoti- nas psichologinis, idėjinis bei moralinis aspektas: ekrane ar scenoje? Pagaliau, su kuo tampresnis žiūrovų visa- pusiškas bendradarbiavimas: su ekranu ar su scena? Tai klausimai, kuriuos visi skaitytojai labai lengvai ga- li atsakyti.

Algirdą Gustaitį arčiau pa- žįstu ir žinau jo asmenišką silpnybę, linkusias į bajori-ško masto užsimojimus. Kar- tą jis Dailių Menų Klube pasiūlė, kad žymesnieji lie- tuviai savo vaikystės atsimi- nimuose nesigirtų piemenavi- mu, bet geriau -kad turėjo aukles, svetimų kalbų mokyto- jas ir t.pan.Gi paskutiniu laiku ji apsidėjo lietuviško filmo kinomanija. Jeigu jau taip visi laikraštinkai trokštų pasididžiuoti savo idėjiniais išradimais, tai aš jau prieš gerą dešimtme- tį būčiau pasiūlęs steigti savitą lietuvių tikėjimą ir statyti Tautos Šventoves, nes kankinio mirtimi už Tėvynę

žuvusių šventųjų mes turime bent dešimt kartų daugiau, ne- gu Vatikanas savo sąrašuose. Nesvarbu kiekybės. Dvylika a- paštalių tikrai atsirastų. Bet aš tyliu, nes pats žinau vi- suomenės atsakymą - NE. Dar permažai mes turime milijo- nieriu tokioms idėjoms reali- zuoti ir per daug gerų kata- likų toki pagonišką tikėjimą nepripažinti. Stinga bran- giojo patriotizmo... Štai kas! Todėl daugiau tremties prakaito sakramentų -dolerių, daugiau fondų! Tegū jie šian- dien išsiskirstę, bet vieną kartą tos bitelės suskris į vieną avilį -sandaros skry- nią, kuria ateityje mūsų tau- tai reikės panaudoti okupu- to sutremptos Tėvynės atsta- tymui. Kovoje su raudonuoju gaidžiu ne tik ekrane, bet ir realybėje reikia didelio kapitalo -daug žaliųjų bite- lių, vejančių iš mūsų Tėvynės bolšius, šleivius ir patrakė-

lius bei okupantui persida- vėjus. Baigiant, tenka konstatuo- ti, kad 1962 metai kultūrinis požiūriu Kultūros Kongresui ir laikuriems pavieniams kul- tūrininkams baigėsi skanda- lingai. Kongresas nepajėgė nustatyti mūsų kultūrinio negalavimo diagnozės /kad ir scenos veikalų trūkumo/, Bronys Raila bandė pažemin- ti savos tautos atstovą, o Algirdas Gustaitis -net vi- są tautą. Bet, kaip DIRVA Rai- los, taip LAISVOJI LIETUVA Gustaičio teigimus atidavė Tautos teismui... Tenka tik nuoširdžiai padėkoti šioms garbingiems laikraščiams, pa- dėjusiems išryškinti šių dviejų žurnalistų kvalifika- cijas. Dėl to nei tauta, nei jos atstovai ne kiek nenu- kentėjo: didelis čia daikto jaučiui, jeigu ant jo ragų laipioja musės...

LAS Čikagos 2-ojo Dr.Vidūno vardo skyriaus rengiamas

KAUKIŲ BALIUS

įvyks V A S A R I O 9d./šeštadieni/ 7v.v. Balio PAKŠTO SVĖTAINĖJE. Gros B.Pakšto orkes- tras. Veiks užkandžių ir gėrimų bufetai. Ge- riausios aukės bus premijuotos!

KVIEČIAMI VISI
atsilankyti ir linksmai praleisti laiką!

Įėjimas - \$2.50

SKUBANČIAM SKAITYTOJUI

Krupavičius nemėgsta voldemarininkų...

"Laisvosios Lietuvos" ko- respondentas kreipėsi /tele- fonu/ į prelatą Krupavičių prašydamas jo nuomonės dviem klausimais, o taip pat ir lei- dimo tą nuomonę paskelbti "Laisvojoje Lietuvoje". Pre- latas iš karto pasakė, kad jis "nemėgsta voldemarininkų"...Gi dėl jo nuomonės, tai prelatas pastebėjo, kad kores-

pondento patiekti klausimai jam idomūs ir rūpi. Tačiau pa- siūlė mūsų korespondentui dar kartą jam paskambinti ir tik tada jis galėsias pasak- kyti ar jis tą nuomonę duos, ar ne. Tai gal būt sekančiame "Laisvosios Lietuvos" nume- ryje jau galėsime /o gal ir negalėsime /pranešti ką pa- sakė prelatas M.Krupavičius.

Nuo palaimos iki prakeikimo

Profesinės darbininkų są- jungos /čia vadinamos "juni- jos"/ yra darbininkų palaima. Tai vienintelė priemonė išsigeibėti iš vergiškos padėties. Matome, kaip vergauja darbininkas dabartinėje So- vietų Rusijoje, kur faktinai darbininkas neturi jokio bal- so savo darbo reikaluose. JAV taip pat buvo sunki darbo žmonių padėtis, ir dar ne- taip senai. Profesinės sąjun- gos atnešė milžinišką paga- rejimą. Todėl ir pačios są- jungos ir jų vadovai susilau- kė didelio darbininkų prisiri- šimo ir pasitikėjimo. Būtų klaida manyti, kad dabar jau profesinės sąjungos neberei- kalingos, kad darbininkai jau turi viską, ką jie gali turėti, kad darbininkui jokie pa- vojai nebegrėšia. Toli gražu taip nėra. Apie tai kalbėsi- me kitą kartą. Šiandien tik norisi paminėti tą pavojų, kuris grėšia pačiom prof. są- jungom Amerikoje. Ir tas pa- vojus ateina iš pačių prof. sąjungų "vidaus". Sąjungos pa- sidarė per daug galingos. Ties galybės pagrindas: milžiniš- kas narių skaičius ir milži- niški pinigai, kuriuos tie nariai suveda. Be abejonės, ta galybė reikalinga, kad būtų galima sėkmingai kovoti už darbininkų reikalus. Bet vis dažniau pasitaiko, kad ataki- rų prof. sąjungų vadovai tą galybę pavartoja savo asme- niškiems /ar kokios grupės/ reikalams, kurie kenkia ir darbininkui ir visam kraštui. Ir pavienis darbininkas čia jau nieko nebegali padaryti. Taigi, laimė pradeda /kaikur/ išvirsti į prakeikimą. Faktų čia neminėsiu - jie plačiai aprašomi kasdienėje spaudō- je. Užtat dabar plačiai kalba- ma ir rašoma, kad reikia pro-

Rašo: Julius Šakelė

Kardas VIRŠ AMERIKOS LIETUVIO

Dr. Jonas Grinius, savo iš- garsėjusioje paskaitoje /Kul- tūros Kongreso metu/ paskel- bė keletą griežtai kritiškų sprendimų dėl JAV socialinės santvarkos ir pabrėžė jos į- taką Amerikos lietuvių kul- tūrai. Duodu ištrauką. Grinius sako: /visi pabraukimai ma- no - J.S./

"Nors Amerika yra politi- nės ir pasaulėžiūrinės lais- vės kraštas, bet ekonominis ir socialiniu atžvilgiu jos žemieji ir viduriniai sluog- sniai, tarp kurių lietuviams tenka gyventi, laisvės tetu- ri permažai. Jie daugiau ga- lėtų laimėti tos laisvės, jei

lietuviai drauge su kitais pabališiais ir visais euro- piečiais aktyviau paremtų tuos Amerikos ir Kanados so- cialinius sąjūdžius bei orga- nizacijas, kurie kovoje da- geresnio ir pažangesnio so- cialinio draudimo, ypač li- gos atvejais, - dėl draudimo, privalomo visiems žemesnių- jų ir vidurinių kategorijų darbinėms. Kada ties jų gal- vomis nustos grasinti dvia- menis ar ligos ir senatvės Damoklo kardas, tada lie- tuviai pasijus saugesni, lais- vesni ir laimės daugiau lai-

ko kultūrinei veiklai. Todėl kova dėl pažangos, bent to- kio socialinio draudimo, koks yra Vokietijoje ir Fran- cūzijoje, ligos ir senatvės atvejais yra viena saaugų kultūrinei veiklai palaeng- vinti".

Galima sutikti ar nesutik- ti su Dr.Grinius teigimais, bet du dalykus reikia pripa- žinti. Jo keliamos mintys ver- tos didelio dėmesio - jos jau- dina JAV tautą. Antras daly- kas. Įspūdis toks, kad Grinius ruošė savo paskaitą kruopš- čiai ir mokoviškai.

Karštis atšaldo meilę?

Juokai, žinoma, čia menki. JAV garsėja visame pasauly- je susituokusių šeimų suiri- mu -išsiskyrimais. Statistika rodo, kad JAV kiekviena ket- virta susituokusioji pora

skirybų bylų per viene- rius metus! Nepersonai Los Angelese buvo peržiūrėta 500 skirybi- nių bylų ir buvo tyrinėta, kokios gi yra svarbiausios skirybų priežastys. Pasirodo, kad meilės stoka yra toli gražu ne svarbiausioji prie- žastis. Pirmoje vietoje - pi- niginiai reikalai. Dažna prie- žastis -vedybinis neištiki- mumas, blogas būdas ir perdi- delis alkoholio vartojimas /moterys toje srityje daug dažniau nusižengia, nei daug- kas mano/. Atkreiptas dėmesys į tai, kad 90 ar net 95% iš- siskyrusių porų nesidomi re- ligija ir nepriklauso jokiai tikybai. Dažniausiai skiriasi.

Ultimatumas...

Detroito lietuvių žur- nalistai nutarė, kad jie ra- šys tik apie tokius įvykius / kuriuos jie iš anksto bus pakviesti kaip svečiai, at- siunčiant gerus bilietus... Taigi, šio toks, tartum, "ultimatumas" organizuoti Amerikos lietuvių visuomenę. Buvo pranešta, kad Kaliforni- jos lietuvių žurnalistai to- kiam nutarimui pritaria. Gir- dėti, kad ir kitur atsiranda pritariančiųjų. Tik vieni apie tai kalba, o kiti prita- ria ir tyli... Atrodo, kad vi- suomenėi šitą "ultimatumui" labai lengva "pasiduoti" - siųsti bilietus. Bet dar len- gviau tą ultimatumą "atme- ti". Šiuo tarpu lietuvių žur- nalistų JAV lietuvių visuo- menėje yra perteklius. Vie- nas žurnalistas nerašys - kitas parašys. Svarbiausia gi ne parašymas, bet atspausdi- nimas. Kitai sakant reika- las priklauso nuo laikraš- čių, o dar konkrečiau - nuo redaktorių. O kaip didieji redaktoriai galvoja - jie taip greit nepasisako. Todėl yra pavojus, kad lietuvių žurnalistų ultimatumas bus "gražiai" užmirštas. Bloges- niu atveju - sarkastiškai išjuoktas. Ar nereikėjo kiek kitaip daryti?

Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

VALANDOS:
Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrad. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždaryta visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

4 1/2% anticipated dividend on investment accounts

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Avenue. Chicago 36, Illinois GROvehill 6-7575

Chicago Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kie- mais automobiliams užima 290 pė- dy plotį. Tai viena įdomiausių ir mūsų klientų patogumui puikiai- siai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas sau- gumas, skubus ir malonus patar- navimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parko apylinkė centre.

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

911 West 32 St. CHICAGO 8, Ill. Tel: FR 6-5416

Entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.
Published bi-weekly on Thursdays
by LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION
Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis
Igaliojotas leidėjas — inž. K. OZELIS

Redaktorius — A. J. KAULĖNAS

Redakcinė Kolegija: V. Kačinskas, B. Navickienė ir K. Radvila.

GARBĖS LEIDĖJAI: J. Bagdanavičius, St. Jakubickas, dr. K. Liutkus, Br. Macianskis, dr. V. Misiulis, L. Virbickas

Prenumerata metams \$ 5. Atskiras numeris 20 c.
Subscription per year \$ 5 20 c. per copy

APIE RYŠIUS SU TĖVYNE

Rašo: J. Pauzuolis

V. Širvydas ir kiti "Vienybės" žmonės kiekvieną kartą be perstojo /tikrai -lyg pasamdyti/ vis kaltina mus, esą mes vengiame ryšių su Lietuvoje likusiais lietuviais, nenorime jiems pagelbėti, juos pamiršti, nenorime pripažinti to, ką jie gera pasiekę arba naudingai pasireiškę mokslu, meno ar kitose srityse.

Šitąja klaidinga propagandine pasaka jie viliasi bent vieną kitą mūsų žmogų /tikrinti nesamom kaltėm arba pelenkti savo apgaulingai dogmatikai.

Juk mes, dar nė Amerikos nepasiekę, dar Vokietijoje būdami /prieš penkiolika metų/, neįmanomomis sąlygomis, t.y. Stalino terorui tebesiaučiant nevienas buvome užmezgę ryšius su Lietuva ir rūpinomės bent kokia pagalba. O jau nuo 1955-56 metų nepaliaujama srove eina į anapus uždangos tūkstančiai laiškų ir brangių siuntinių. Nevienu Lietuviška šeima buvo aprenpta nuo kojų ligi galvos, nuo bado pagelbėta, iš mirties ligos ištraukta /ypač kol galima buvo tiesiog siųsti vaisius/. Del tų siuntinių lietuviai /ir kiti pabaltiečiai/ šiandien atrodo geriau negu tikrosios Rusijos gyventojai. Ir nuo Maskvos, nuo Volgos ten atvykstantiems maskoliams Lietuva atrodė kaip ypatingos gerovės kraštas.

Mezgėme ne tik su okupuota Lietuva ryšius, bet susiradome ištremtus lietuvius ir Sibire -daug ir ten pagelbėta.

Argi V.Širvydas miegojo per tą laiką, kad nežino šitų faktų ir kaltina mus vengimu padėti bolševikų prislėgtam lietuviui? Tepasiesako pats, tuščišiais žodžiais beplakdamas - ar daug V.Širvydas kasmet brangių siuntinių išsiunčia į Lietuvą ir Sibirą? Mes daugelis per tuos 7-8 metus vidutiniškai kasmet apie 600-800 dolerių paaukojame iš savo kišenės siuntinių pavydalu. Ir siunčiame tai, ko labiausiai pavergtas lietuvis pageidauja. Ir tai darome jokių laikraščių /nei Širvydu/ neraginami, niekur daug ir nesiskelbdami. Nors bolševikai mus ir apiplėšia nežmoniškai, maitas su persiuntimu visada didesnis už pačių daiktų vertę.

Jeigu Širvydui /Al Gimantui ir panašioms dar rodėsi per mažą, tegu suregistruoja faktus, kur mūsų pastangos atsimušė į bolševikų barbariškumą ir išlaidos nuėjo veltui. Tegū žino kiek į ten siųstų knygų nepasiekė adresato ir žuvo be žinios. Kiek laiškų pradingo cenzorių stalčiuose? Kiti laiškai net juokingai -buvo /sąmoningai ar per skubumą?/ išimtas vienas lapas, o antrasis paliktas, nesigėdint parodyti, kaip ten viskas svetimųjų cenzūrojama ir grobama nesiskaitant su civilizuoto pasaulio etika!

Kiek mūsų siuntinių buvo išvogta arba pakeisti blogesniais daiktais! Taip pat - kiek siuntinių, siunčiamų dovanomis vargingam ar ligotam žmogui, grįžo atgal dėl pasakiškos maitų /tūkstančiai rublių!/.

Šiandien "Vienybės" žmonės, prieš piršdami mums "keistis kultūrinėm vertybėm", turėtų būti sąžiningesni ir -pirmiau išsiaiškinti su Maskvos valdžia, kokios knygos, plokštelės, paveikslai etc. bus tikrai ten įleisti ir pasiek

žmones /o nebus užrakinti valdžios spintose, kaip pav. Lietuvių Enciklopedija/. Betgi tada ir paaiškės, kad ne su lietuviais mezgamas ryšys, tik su svetimų pavergėju. O jo pažadu - ar dar gali tikėti? Siūloma ir asmeniškai lankyti pavergtą Lietuvą -lyg būtų nauda mūsų tautai. O yra atbulai. Jei ten likę artimų giminių, tai kiekvienas ten lankantis ir žiauriai prigrasintas /kaip Dan Kuraitis/ grįš jau su pusiau užčiaupta burna. Nė vienas nenorės saviškiams pakenkti. Grįžęs kažką kalbės, bet daug ir nutylės, pašvelnins. Bolševikams bus iš to didelė nauda - viena po kito mūsų žmonės išvesti iš aiškios kovos pozicijų.

Jiems daugiau ir nereikia, tik kad mes a p s i p r a s t u m e su okupacija, mėgintume bendrauti ir apie tėvynės išlaisvinimą bent tuo tarpu daugiau nebekalbėtume. Gi kas iš okupuotos Lietuvos išleidžiamas sporto ar kitokioje grupėje pasirodyti

laisvame pasaulyje - argi nematome, kokioje policinėje priežiūroje yra kiekvienas jų žodis ir žingenis, kaip jie įbauginti arba įdoktrinuoti /pav. Helsinkio suvažiavime? Argi gali būti kalba apie natūralų žmogaus su žmogum bendravimą? Tai yra tik kabliukai, bolševikų specialiai paruošti, mūsų naivumui užkabinti. Gal būt, panašus kabliukas jau yra įkabintas į "Vienybės" žmonių apikakles?

Dar V.Širvydas tvoja mus, kam esą teigiamai nevertiname pavergtų lietuvių darbų. Ir lygina okupuotos Lietuvos padėtį su caro laikais. Argi jis nežino lig šiol, kad caro Rusija vis delto laikėsi šio kių tokių įstatymų, o ir pavergtoms tautoms dar buvo šiočia tokia laisvė, nepalyginama su dabartine būkle? Ogi bolševikai yra tik tartum plėšikų gauja, kuri skelbia įstatymus tam, kad kitus apgautų ir sau grobio daugiau pelnytų. Pavyzdžiui - įstatymas apie religijos laisvę! Apie laisvą atskirų "respublikų" išstojimą iš Tarybų Sąjungos!

Čia yra būtina viena svarbi pastaba: jei mes anapus uždangos pasižymėjusi lietuvių dėl ko nors pagiriame, ar išaiškiname, kad jis dirbas objektyviai, mokliškai ar meniškai /o tai reiškia, kad jis nėra vien bukas komunizmo pakalikas/ -tas asmuo dėl tokio teigimo ten tuštoju nukendžia. Jis tardomas arba sekamas, jo darbai itin cenzūrojami, partinėje spaudoje žiauriai sukritikuojami - žmogus išmetamas iš darbo ar kitaip sužlugdomas, net išstremiamas. Vadinasi, mes jo darbą pagirdami, jį pasmerkiame pražūčiai. Tai yra tikri faktai. Čia nekartosiu tų mokslo ar meno darbuotojų pavardžių, kad jie dar daugiau nenukentėtų.

Taigi, šitas V.Širvydo siūlymas mūsų spaudoje nagrinėti ir kelti pavergtųjų lietuvių teigiamus laimėjimus - aiškiai n a u d i n g a s tik pavergėjui: bolševikų valdžiai palengvina išrankioti ir izoliuoti tuos dorus lietuvius, kurie dar nėra akli

TEODORAS BLINSTRUBAS
Lietuvių Fondo Valdybos Pirmininkas

komunizmo pakalikai ir juos "sutvarkyti" taip, kad jie tų teigiamų darbų daugiau negalėtų dirbti. Štai koks bus tų "kultūrinių bendradarbiavimų" rezultatas. Kaip vilkas negali pavirs-

ti ėriuku, nors kažin kaip kailį perdažytų, ir liežuvi meliliai suplonintų, ir viliojimo taktiką kaitaliojūt, taip ir okupantas negali atsaisyti siekimo dezorganizuoti ir sunaikinti mus, kovojančius dėl Lietuvos išlaisvinimo.

Blinstrubas gražina skola Lietuvai

Lietuvai

Rašo: Dr. Kazys Sruoga

LIETUVIŲ FONDO TARYBA išrinko TEODORĄ BLINSTRUBĄ Lietuvos Fondo Valdybos pirmininku. Tai įvyko 1962 metų vasario 10d. Taigi jau greit bus metinės sukaktuvės.

Įvairių piniginių fondų turi visos tautos. Nepriklausomoje Lietuvoje irgi jau buvo tokių fondų. JAV lietuviai turi taip pat net keletą fondų, kurių tikslai įvairūs, bet gerai. Ir vis dėlto norisi manyti, kad LIETUVIŲ FONDO įkūrimas yra įvykis, kokio lietuvių tautos istorija dar neturėjo.

Lietuvių Fondo tikslas, sutrumplintai ir paprastai sakant, - garantuoti pastovias lėšas lietuviškos kultūros ir Lietuvos laisvės reikalams dabartyje ir ateityje. Tam tikslui sudėtas kapitalas nebus vartojamas, o vien tik gautos už jį palūkanos. Taigi, garantija amžina /žinoma, - jeigu iš viso šioje žemėje kas nors gali būti amžina/.

Labai svarbu išsidėmėti kokiu momentu tas fondas gimė. Iš to bus aiškiau suprantamas ir jo vaidmuo dabar ir ateityje. Dvi aplinkybės. Kova už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę išžengė į labai sunkų laiko tarpą. Ir va, šitame laike, laisvojo pasaulio lietuviai sukuria lietuviškos kultūros, lietuviškos laisvės medžiaginį pagrindą - milijoninį fondą.

Ką tatali reiškia? Antroji aplinkybė. Mūsų lietuviškos išsivijos politinio susiskaldymas pavojingai didelis. Ir štai atsirado organizacija, kuri gali visus apjungti - tai LIETUVIŲ FONDAS.

KODĖL PAŠAUKTAS BLINSTRUBAS ?

Nėra reikalo rašyti, kokia atsakomą pareigą vadovauti šitai organizacijai. Taip pat nebūtų reikalo pasakoti, kodėl šitai misijai atlikti pašauktas Teodoras Blinstrubas, kurį JAV veikloji lietuviška visuomenė gerai pažįsta ir be mano "supažindinimo".

Betgi, Lietuvos Fondą dedasi ir kviečiami dėtis ir tie asmenys, kurie nors ir a-

tokiau stovi nuo judriojo lietuviškojo veikimo, bet jaučia patriotišką pareigą padėti kovoti už lietuvišką kultūrą ir Lietuvos laisvę. Todėl daugiau informacijų apie to fondo vairotoją - Teodorą Blinstrubą reikia duoti.

Nepriklausomoje Lietuvoje Blinstrubas dirbo pedagoginį darbą ir buvo Sveikatos "Saulės" ir Jonišio gimnazijų mokytojas, Rietavo, Piliškių ir Šeduvos progimnazijų direktorius. Trentyje, Oldenburge, įsteigė stovykloje pilną gimnaziją ir buvo vienerius metus jos direktorius. Vėliau kurį laiką inspektavo gimnazijas ir amatų mokyklas anglų zonos šiaurinėje dalyje.

SPORTO IR MENO RĖMĖJAS

Nuo pat jaunų dienų buvo įsijungęs į visuomeninį ir organizacinį darbą; dar mokinio būdamas kurį laiką buvo Tauragės šaulių būrio valdybos pirmininku, Tauragės meno /scenos/ mėgėjų draugijos vienas iš steigėjų ir valdybos narys, aktyvus dalyvis vaidinimuose, sporte. Vėliau, būdamas mokytoju, talkininkavo įvairioms organizacijoms, režiisuodamas jų vaidinimus, skaitydamas paskaitas. Mokylose buvo skautų ir kitų mokinių būrelių globėjas.

TAUTINĖS SROVĖS DARBUOTOJAS

Tautinės srovės įtakon pateko dar mokyklos suole sėdėdamas. Buvo Jaunosios Lietuvos narys, vėliau įsteigė tos sąjungos kelis rajonus ir buvo rajonų vadas, aktyviai dalyvaudamas ir visame sąjungos gyvenime /suvažiavimuose, stovyklose, šventėse/. Taip pat ėjo įvairias pareigas /pirmininko, sekretoriaus ir kit./ mokytojų ir tautininkų sąjungų skyriuose.

Atvykęs į JAV Blinstrubas buvo: 1951-53m. Amerikos Lie-

tuvių Tautinės Sąjungos Tarybos narys, 1953-55m. Centro Valdybos išdininkas, 1957-61 Centro Valdybos sekretorius ir bendrinis organizacijų komisijos pirmininkas, nuo 1961 metų Tarybos narys.

AMERIKOJE

Blinstrubas daugiausia savo jėgų pšvenčia ALTO, Bendruomenės ir BALFO darbams ir, žinoma, Tautinei Sąjungai. Visą tai jam suteikė tas kvalifikacija, kurios reikalavęs Lietuvos Fondo valdybos pirmininkui. Visų jam tekusių pareigų neminėsiu. Parašysiu tik Keletą. Bus vaizdžiau.

1950-60m. Čikagos Lietuvių Tarybos narys /buvo išdo globėju, vicepirmininku ir pirmininku/. 1952-59m. Lietuvių Bendruomenės Čikagos apyg. Valdybos vicepirmininkas ir narys švietimo reikalams. 1954m. Lietuvos Respublikos prezidento Antano Smetonos mirties 10 m. sukaktuvių minėjimo komiteto narys. 1956m. I-ojo Kultūros Kongreso organizacinės komisijos pirmininkas. 1958/59m. Lietuvos Pasivienybės Vatikane ginti komiteto pirmininkas. 1958m. išrinktas I-ojo Pasaulio LB Seimo nariu. 1960-62 m. Bendrojo Amerikos Lietuvių Fondo /BALFO/ direktorius. 1961m. išrinktas JAV LB Tarybos nariu. 1961m. 2-osios Dainų Šventės Komiteto vicepirmininkas ir išdininkas. Nuo 1958m. pabaigos Amerikos Lietuvių Tarybos /ALTO/ centro Valdybos narys ir dabar jos vicepirmininkas ir organizacinį ryšių komisijos pirmininkas.

KODĖL BLINSTRUBAS SUTIKO?

Toks klausimas vietoje. Nors tai ir neoficialus dalykas, bet daug kas žino, kad maždaug prieš metus laiko Teodoras Blinstrubas buvo labai prašomas ir "spaudžiamas" kandidatuoti net į dvi

atsakomąs visuomeniškas pareigas. Jis atsieakė. Ir va, neužilgo po to sutiko būti Lietuvos Fondo valdybos pirmininku. Sutiko nepaisydamas to, kad jis ir taip jau yra visuomenišką pareigų naštos perkrautas.

Kodėl? Kokios aplinkybės nulėmė Tamtos sprendimą priimti Lietuvos Fondo Valdybos pirmininko pareigas - pirmučiausia paklausa p.T. Blinstrubą.

Jo atsakymas man patiko. Jis davė progos ir man, manau ir kitiems, pagalvoti. Blinstrubas, ilgal negalvojęs, pasakė šitaip: - Visi mes esame skolingi ir dvasiniai ir medžiaginiai Tėvynei Lietuvai, kuri dabar pergyvena juodas ir karčias dienas. Supratu, kad kaip tik dabar, šiuo laiku, prisidėdamas ir savo kukliomis lėšomis ir darbu prie Lietuvos Fondo kelimo - galėsiu pradėti grąžinti skolą savo Tėvynei."

Kiek pagalvojęs Blinstrubas pridėjo: - O gal net dar svarbiau, kad mes tą pareigą priminsime ir kitiems lietuviams ir padėsime ir jiems tą skolą Lietuvai grąžinti.

- Mane labai patraukė į Lietuvos Fondo darbą, - tęsė toliau ponas Blinstrubas, - tas faktas, kad bu vo susitarta ir įsteigtas vienas Fondas, kuris užtikrino aukotojams teises į Fondo valdymą ir kartu suteikė Lietuvai Bendruomenei balsą jo pelno paskirstyme.

-Mano ir kitų entuziazmą sukėlė, -sako Blinstrubas, - ta aplinkybė, kad Fondo steigėjai nuoširdžiai sielėjosi lietuviškais reikalais ir nesitenkino vien gražiais žodžiais. Jie konkrečiais pavyzdžiais įrodė to sielėjimosi pilnumą ir sudėjo Fondo pradinį kapitalą.

Ponas Blinstrubas įdomiai ar net intriguojančiai atsakė į kitus patiektus klausimus. Jų tarpe yra ir Dr. Grišniaus paskaita ir daktarai su inžinieriais ir kiti prak-

- nukelta į 8 puslapį -

ŽIOBRIAI PLAUKIA

Rašo: St. Vidmantas

Kultūringame pasaulyje yra paprotys įamžinti didžiulias asmenybes, pasitarnavusias savo darbais bendram žmonių labui, kurios tautos ar valstybės gerovei. Vieniems iš jų tsatomai didingi paminklai, įvairių paskirčių pastatai, o beliskai ar biustai sukurti žymiųjų skulptorių. Apie kitus rašomi veikalai, kaip tai biografijos, monografijos ar romanai. Tuomi siekiama ne vien juos pagerbti, bet ir sužadinti sekantių kartų norą sekti jų pėdomis.

Mūsų tauta, vien jau tik tautinio atbūdimo laikotarpyje, turi nemažą skaičių asmenybių, vertų tokios pagarbos. Deja, mūsų gyvenimo sąlygos, gyvenant prisiglaudus svetimame krašte, vargu ar yra palankios statyti tokių paminklų. Betgi tatau neatpalaiduojama mus nuo pareigos ir reikalingumo palaikyti neapneštus laiko dulkėmis jų didžiulius nuopelnus mūsų tautai. Dabartinės sąlygose, aišku, mums belieka tik rašyti veikalus: monografijas, biografijas ar tiesiog - romanus, kuriuose atsispindėtų jų didieji darbai, pasiaukojimas ir kliūtys pastojusios jiems kelią tuos darbus vykdančiam.

Bet monografijų ar biografijų rašymas nevisada yra įmanomas, nes šiose sąlygose tam reikalinga medžiaga - dokumentacija, kuri šiandien sunku susirinkti ar pasiekti. Tad daugeliu atvejų tenka tekinintis romanų rašymu, paremtu nors ir nepilnais biografiniais duomenimis. Tiesa, tai nėra tinkamiausia forma mūsų tautos didvyriams pagerbti, bet biografinio romano geras privalumas yra tas, kad rašytojo vaizduotė turi, nors ir ribotą, laisvę užpildyti tu neturimų biografinių spragų. Ir kartais gerai parašytas biografinis romanas greičiau randa kelią į eilinių skaitytojų, nei gerai moksliskai parašyta biogra-

fija. Rašytojas JUOZAS ŠVAISTAS tokių veikalų reikšmę yra giliai pajutęs ir netolimoje praeityje yra davęs lietuviškos knygos mėgėjui iš eilės net du biografinio pobūdžio romanus: "JO SUŽADĖTINĖ" ir "ŽIOBRIAI PLAUKIA".

Pirmasis iš Dr. Vincio Kudirkos gyvenimo /šio laikraščio Nr. 8/851 skiltyse paminėtas/ ir antrasis - iš didžiojo knygų platintojo kun. Martyno SIDARAVIČIAUS.

Kaip pirmajai, taip ir pastarajam romanui parašyti, be abejo, autoriui teko nemažai pasitempti renkant reikiamą medžiagą. Jo turimos medžiagos apie kun. M. Sidaravičią nuteitą gyvenimo kelią, platinant lietuviškas knygas, tikriausiai pakaktų ne 233 ps. vienos dalies knygai, bet bent 3 dalių romanui.

Visi veikėjai šiame veikalui, pradedant kun. M. Sidaravičium, yra vadinami tikraisiais vardais ir pavardėmis, lygiai kaip ir visi vietovių pavadinimai. Veikalas, lyg ir biografinis, apima beveik visą kun. M. Sidaravičiaus gyvenimo laikotarpį iki jo mirties. Gal tik su ta išimtimi, kad kun. Sidaravičius skaitytojas pristatomas jau apie dvidešimties metų jaunuliu. Gi apie kun. Sidaravičiaus vaikystę ir to laikotarpio gyvenimą, autorius visai nutyli. Tiesa, dėl to skaitytojas nieko nenustoja, - autoriaus tikslas buvo išskelti jaunuolio Sidaravičiaus tvirtą pasiryžimą jau suaugus mesti žagrę ir tapti kunigu ir jo atsidavimą lietuviškos knygos platinimui.

Kad Juozo Švaisto pasiryžimas mūsų ir sekantiems kartoms supažindinti su didžiuliu tautos budintoju nuveik-

tais darbais ir tomis kliūtimis, kurias jiems teko nugalėti, yra sveikintinas dalykas, to niekas neginčys. Jei kartais kuris skaitytojas ir suabejotų kai kuo, tai ne dėl to, kad šie vyrai labai jau autorius garbinami, bet, ypač pasakotiniame veikalui, tatau vietomis per daug nevykusiai atlika.

Pirmiausia, kas skaitytoją nepalankiai autoriaus atžvilgiu nuteikia, tai stoka pagumų gyvenimo faktus perkelti dailiojoje prozoje ir reikalaujama realia tiesa. Nežinoma, pririnkti gausybę tikrų faktų, - reikia juos taip skaitytojui perteikti, kad jie remtųsi realia tiesa, iš plaukiančia iš bendrą gyvenimo dėsnį.

"ŽIOBRIAI PLAUKIA" veikalas pavadintas romanu. Pati veikalo pradžia ir panaši dailliosios prozos kūrinių. Bet kada veikalas perskaitomas iki galo, vargu skaitytojas begalėtų teigti, kad yra perskaitęs romaną. Susidaro įspūdis, kad tai yra biografinis, jei vadinti romanu, tai romanas be intrygų, kuriame pagrindinis veikėjas nepajėgus pats už save kalbėti ir maštyti ir yra beveik bejasmis.

Vietoje intrygų, autorius pasitenkina patiekdamas atskirus epizodus iš M. Sidaravičiaus klieriko, vėliau - kunigo gyvenimo. Visa tai, su mažomis išimtimis, atpasakojama kronikiniu stiliumi. Šiame pasakojime skaitytojas veltui ieškos nuoseklumo ir logikos. Nežinia kokiais motyvais autorius darė pastangas M. Sidaravičių sulagendrinti. To pasekoje visi atpasakoti gyvenimo epizodai nebetelpa į intrygos rėmus, bet yra tik asmenų būdo sąvabių apibūdinimai. Bet ir čia autorius persistengia tiek, kad skaitytojas nebetiki, nors autorius ir tikriausiai gyvenimo įvykius perteiktų.

Pav. Martynas pasilgo motinos ir po pietų iš Marijampolės į Plėgų kaimą /gerų 50 klm. į vieną galą/ pėsčias nueina ir kitą rytą prieš pusryčius grįžta atgal /37-38 psl./... "Mėginimas pa-

tiko, Tokią išvyką kartodavo kas sekmdienį..."/38psl./ Šį neįtikėtiną elgesį lyg iš pirmo autorius išlaužia, kad pademonstruotų Martyno fizinį pajėgumą ir parodytų jo meilę motinai. Niekas gal ir neabejotų Martyno meile motinai, bet ar reikėjo kad jaunuolis to įrodymui suvažkščiotų 100 kilometrų maždaug 18 valandų laikotarpyje?

"... Vasaros atostogoms prasidėjus, gavo žinią, kad motina nesveikuoja. Skubėjo į namus..."/43 psl./... Vaziuodamas į tėviškę, jau buvau sustojęs pakeliui"/45psl.

Klierikas M. Sidaravičius skubėjo iš Varšuvos į namus lankyti sergančios motinos, bet ir skubėdamas rado laiko susitoti Seiniuose susitvarkyti persikėlimo reikalų iš Varšuvos seminarijos į Seinų. Beabejoto, pirmo kurso klierikui paviko persikėlimo reikalus sklandžiai sutvarkyti, turbūt, laukiant pėdimo iš vieno traukinio į kitą. Lygiai klierikas Sidaravičius negalėjo likti Varšuvos seminarijoje, nes jam labai rūpėjo pastoracijos darba dirbti gimtajame krašte. Bet kaip visa tai M. Sidaravičius atliko, autoriui nerūpi, jam tėra vienas tiksias atvaizduoti tokį Sidaravičių, kokį jis pats norėtų matyti. Tad autorius negali leisti Martynui bendrauti su žmonėmis, nes čia jis gali sutikti kliūčių ir jas nugalinti, aišku, autoriui reikėtų pasitempti ir atidengti jo herojaus vidinį pasaulį ir jo intelektualinį pajėgumą. Autorius to kaip tik vengia. Tad jam lieka vienintelis būdas viską teigti, nepaisant jokių logikos ir iš gyvenimo išplaukiančių dėsnų.

Kun. M. Sidaravičių autorius vaizduoja asketu: nevalgantis mėsos, nevartojantis alkoholinių gėrimų, dažniausiai miegantį ant plikų grindų, po galva pasidėjęs pliauską, nesijantį ant nuogo kūno vėlinį diržą ir žiemą vasarą tik ant basų kojų užsimovus batus. Taip, kad kun. Sidaravičius buvo asketas ir kad jis atliko milžinišką darbą platinamas lietuviškas knygas, patvirtina ir Lietuvių Enciklopedija /XXVII t. 378-380p/ Bet... LE straipsnio pabaigoje pažymėta, kad naudotasi ir

J. Švaistas "Žiobriai plaukia" 1961 /romanas/, tad autoriui pavyksta savo pasakojimo forma taip viską sujunkti, kad vargu galima betikėti ir pačios LE autoritetu.

Dar vikaru esant, kun. Sidaravičius 15 metų laikotarpyje buvo kilnojamas iš vienos į kitą parapiją. Išskyrus tai, kad Alvito parapijos klebonas nevisada toleravo kun. Sidaravičiaus veiklą už bažnyčios sienų, šiaip autorius beveik niekur neatidengia jo santykių su parapijų klebonais ar žmonėmis. Gi turėjo būti tam tikrų priežasčių, jei 15m. bėgyje jis vikaravo net 5 parapijose. Vietoje, kad autorius leistų savo vaizduotei pasireikšti ir tuomi supažindintų su dvasiškių pažūromis lietuviškos klausimu ir tuo pačiu atidengtų kun. Sidaravičiaus dvasinį pasaulį, autorius palieka skaitytoją juo vaizduotės laisvė. Skaitytojas gali sau galvoti, kad to meto klebonams nepatiko jo per didelis asketiškumas ar gal buvo nesugyvenamo būdo?

Kun. M. Sidaravičius buvo geruose santykiuose su aukštesniais rusų valdininkais, bet kokiū būdu jis juos išgijo, apie tai autorius nesigilina. Pasakė, kad tie santykiai išsivystė žiobrių dėka, kuriais jis valdininkus apdovanodavo, per daug jau navičia tikriausiai buvo daugiau kas, nei žiobriai. Tiesa, autorius teigia, kad kun. Sidaravičius buvo paprastas, su visais malnuo ir pasižymėjo kitomis geromis būdo sąvybėmis, bet šie teigimai, kad ir teisingi, niekur neatsispindi jo santykiuose nei su to meto kunigais, nei žmonių santykiuose. Teigimai ir lieka teigimais, pakankami gal enciklopediniam straipsniui ar biografiniai, bet romane jie tokiais ir lieka. Autorius taip išsismagina kun. Sidaravičių liaupsinti, kad ji padaro panašų kun. Strazdelių /Slavikuose per atlaidus-185-186 psl./

Visi kiti veikėjai ir kun. Sidaravičiaus bendradarbiai tik prabėgoms paminėti. Kiek stipriau paryškintas Serafinas Laurynas Kušeliauskas. Būtų neteisinga teigti, kad ištisame veikalui autorius nieko nesukūrė, kas būtų paremta iš gyvenimo dėsnų išplaukiančia realia tiesa. Yra epizodų, kurie skaitytoją tikrai įtikina. Pav. - nukelta į 8 puslapį -

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos - asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Laisvas pasirinkimas kompanijos ir apdraudaus rūšies. Nemokamas patarnavimas ir informacija. Valstybės patvirtintos kainos. Smulkesnei informacijai gauti skambinkite, rašykite, užeikite:

JONAS KIRVAITIS
INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 S. Ashland Avenue Chicago 36, Illinois
Telef.: WA1brook 5-5671

"Laisvosios Lietuvos" Skaitytojams

Spauda pakėlė mūsų tautą laisvam gyvenimui, spauda kovoją okupacijų sunkiais metais, spauda ir šiandien yra tas įrankis, kuris išlaikys mūsų lietuviybę! Skaityk - prenumeruok ir renk savąją spaudą!

23-oji tąsa

Čia ilgai užtrukti mes negalime, nes reikia iki ryto būtina išsinešdinti iš šių apylinkių.

"ano važiavimo namo planas jų jau išdirbtas. Jis man atrodo kiek rizikingas, bet jų manymu, tai yra patogus, geras ir saugus kelias pasiekti man mano tolimuosius namus. Aš esu parengiamas kelionei - traukiniu! Pasikeičiu su vienu iš čia esančių vyrų, kuriais turėsiu važiuoti iki Anykščių. Jų pasakojimu, kelionė tuo ruožu nebū pavojinga, nes bolševikinė kontrolė tėra gan stipri Panevėžyje ir Anykščiuose. Pakeliui nieko negali nutikti, bent iki šid. Jie nevykdavo jokios as-tresnės kontrolės, o nedava-žiauvus Anykščius, kai traukinukas sulėtins greitį stodamas stotyje, man teks iššokti ir dingti laukuose. Nieko nesakau, bet galvoju, kad pasakoti ir duoti patarimus yra žymiai lengviau, nei tais patarimais gyventi ir juos vykdyti... Man būtų žymiai labiau patikęs mano jau var-totas keliavimo būdas - pėsčiomis. Žinoma, jis reikalauja žymiai ilgesnio laiko, bet stovėjimas ant savų dviejų kojų ant kietos žemės, vis vien maloniau, nei dundėti okupanto barakandame traukinyje... Bet nenoriu parodyti mano naujiems bičiuliams, kad nepriimu jų patarimo ar bijausi traukiniu keliauti. Mes baigiam pasirengti. Čia atsisveikinu su puikiu Žaliosios Rinktinės vyrais

Lietuvos Milžinai

Kovojančios Lietuvos Partizano atsiminimai

IS NETOLIMOS PRAEITIES
Tikrų įvykių apžvalga

ir apie jų tvarką ir broliš-kumą nešuosiu pačius gražiausius prisiminimus... O kad mes taip būtume susitvarkę savuose namuose - savojoje stovykloje!

Lietutis kiek apstojęs, nors dangus juodas, kaip smala. Mes išsiskirstome. Mane lydi du vyrai, vienas apysienis ir nekalbus, kitas mano amžiaus vyrukas, kuris jau spėjo išsi-pasakoti, kad jo tėvas karo metu yra kaž kur dingęs ir jis nieko apie jį nežina. Jis, ir vyresnis jo brolis, yra dabar Vareikių būrio sudėtyje. Jie dažnai atvyksta į Panevėžį, kuris jam pažįstamas iš seno, mat čia jam tekę mokytis ir nekartą net turi linksmas "vakarūškas" su Panevėžyje gyvenančiom mergaitėm.

Klausausi jo pasakojimo ir galvoju, kad jų gyvenimas yra žymiai įdomesnis ir įvairesnis, - čia pat didelis miestas, čia pat žaloji, daug už-davinių, susirėmimų ir labai didvyriškų kovų. Jis man pasakoja apie Gelažį-Suba-čiaus rajone veikiantį brolio Raudonojo Velnio būrį, kuris yra tikra pabaisa visiem plačios apylinkės išdavikams ir parsidavėliams. Tas

legendarinis Raudonas Velnias /kodėl jį taip vadina, nesužinojau/ tikrai turi savo veikloje nuostabių žygių. Jis vienas, vienu vienas, yra likvidavęs atsiūtą į Suba-čių baudžiamąjį būrį raudonųjų karių, kuris susidėjo iš 11 vyrų. Jie terorizavo visą apylinkę, vykdė areštus ir revizicijas. Raudonieji enkavedistai ir dar trys lie-tuviai rado savo galą vienoje troboje, kur po sekmingai atliktų dienos metu revizi-cijų išsėjos ir vaisinosi samagonu...

Jis Panevėžio stotyje, didelės minios akivaizdoje, lik-vidavo du aukštus enkavedis-tų pareigūnus - pulkininkus ir dingo, kaip kamparas... Už jo sugavimą ar nurodymą kur jis slapstosi buvo skirta didelė premija maistu ir deg-tine, bet niekas jo neišdavė ir niekas nežinojo kur jis prisilaiko. Jis atsiraadavo visada ten, kur labiausia reikėjo pagalbos. Ir veikė beveik visada vienas, ar su ma-žu būreliu savo patikimiaus-ių vyrų.

Mes einame miškais. Man at-rodė, kad jie tokie dideli, jog jų ir galo nėra... Žjimas nėra sunkus, nes mes visai

nesisaugome, gražiausiai nau-dojamės pusėtinai geru vieš-keiliu ir žingenis po žinge-nio artėjame į Taruškus. Ma-no bendrakeleivio plepumas ir jo įdomios istorijos, kurias klausia su didžiausiu įdomumu, trumpino mums laiką ir pagaliau mes pasiekėm ma-žiuok stotelę - Taruškas. Ji stovi apsupta miškų, rami ir vieniša. Čia joks žmogelis su juoda sąžinę nedrįsta užsuk-ti... Čia yra aiški Lietuvos partizanų karalija, kol kas ir nebandoma paimti burlio-ko karių.

Mes, kaip tikri keleiviai, nesivarždami sueiname į ma-ža lempelę apvieštą "lau-kiamąjį" - pilką, surūkusį ir viešią kambariuką, ir čia pasiryžtame laukti ateinan-čio traukinio. Stotelė tuš-čia... nei gyvos dūšios... Stotelės "virsininkas" nesi-rodė, pagaliau, jis mums ir nereikalingas. Mano draugai mane yra aprūpinę kaž koku "komandiruotės" bilietu, kuris tinka važiuoti net iki Šven-čionėlių!

Iki traukinio atėjimo dar geros dvi valandos, bet ištis-us nuvargusias kojas nuo žygio, jos lekia žaibu... Mano ginklai suslėpti ir,

pilnai tikiu, kad iš pavir-šiaus žiūrint aš atrodau greičiau į važiuojantį namo gimnazistuką, nei vargo ir kovų užgrūdintą partizaną. Traukinys jau čia. Atsived kinu su bičiuliais ir lipu į vagoną....

Kaip jau minėjau, man toji keliavimo rūšis nepatiko ir aš kaž kaip jaučiausi nesa-vas... Vagone, be manęs, snūdu-riuoja dar du keleiviai, mat artėjanti aušra visiems vie-nodai veidama, lipdo akis... O gal jie nemiega? Man pavo-jus visada ir iš visur galė-jo gręsti...

Vagonas sudalintas į dvi dalis. Toji dalis kur aš sė-džiu turi išilginius suolus ir aš galiu visą tą plotą la-bai gerai matyti, nes sėdynės skiriantieji suolų atlošai yra neaukšti.

Vagonai nekurenti. Šalta. Nuovargis ir ryto miegas lip-do akis... Stengiuosi nepasi-duoti miegui. Mano nervai į-tempti ir tas lengvina gin-tis nuo miego. Kaž koks keis-tas nesaugumo jausmas kanki-na mane... Mano bendrakelei-viai, atrodo, ramiai miega. Jų veidų aš nematau, bet atrodo, kad jie bus kokie naujo rež-i-mo pareigūnai. Gal valščiaus, gal miestelio naujieji "po-mai", nes jų rūbai nėra sude-vėti, apsiaustai gerame eto-vyje ir gražios susinės ke-purės šiandien retai kada be-matomos mualintoje Lietuvoje. Štai tas man ir nepatinka! Ką žinai kas jie?

Matau jų tik galvas ir da-lį krūtinių. Bet seku juos ne-paleisdamas iš akių...

Po kiek laiko mes sustoja-me kaž kokioje mažoje stote-lėje. Keleivių čia nėra, tik vienas išlipa. Reikia pasaky-

SPAUDOS VERPETUOSE

Labai pigiai pardavė...

Gerbiamas V. Rastenis, DIRVOS sausio 14d. laidoje, parašė labai įdomų, nors ir truputi neįprasto turinio, straipsnį. Straipsnis užvardintas "ČIČIKOVAI LIETUVOJE", bet faktinai rašo apie tai, kaip Valerija Tysliavienė pardavė bolševikams savo vyro pelenus. Ir dar pati nuvežė tuos pelenus į Vilnių.

Iš pradžių gerb. V. Rastenis aiškina, kodėl bolševikai sugalvojo pirkti Tysliavos pelenus. Štai ištrauka iš to straipsnio:

"Bolševikija, staigiai iškilusi ir politinės viršūnės tebebūdamą proletariškame lygyje ne tik medžiaginių, bet ir kultūrinės kūrybos turtų atžvilgiu, ligi šiai dienai dar negali nusikratyti iš to kylandios menkybinės savijautos. Tai vienas opijų bolševikijos rūpesčių tebėra kaip nors pakelti savo kreditingumą kultūrinės kūrybos srityje. Tam tikslui jie godžiai renka ir stengiasi išrašyti savo sąskaiton kiek galima daugiau kultūrinio palikimo iš praetities ar net ir dabarties. To tačiau negalima padaryti kitaip, kaip tik sekant Čičikovo pavyzdžiu: išrašyti savo sąskaiton kiek galima daugiau "mirusių sielų", kurios jau negali priešintis prieš jų pasisavinimą.

Lietuvoj bolševikai ėmė čičikoviškai elgtis nuo pačios pirmosios savo išgalėjimo dienos. Visu pirma jie vienu ypu nužudė visas net ir tebegyvas kuo nors ryškiau pasireiškusias asmenybes: ne visus nužudė fiziškai, bet visus nužudė dvasiškai, nes užniaužė betkokią galimybę savarankiškai pasireikšti.

Tada taip nužudytas sielas bolševikai ėmė išrašinėti savo sąskaiton ir naudoti savo reikalams, naudoti ne tik kultūros, o ir politikos srityje."

Kaip sovietai "atsilygindavo" savo "dvasiškai" ir "fiziškai" nužudytoms aukoms, mes visi gerai žinome. Matyti, dėl to ir p. Rastenis apie tai daugiau nieko nebesako. Rastenis plačiau apsiejo ties Tysliavos pelenu parduvimo, transakcija, kurią pats p. V. Rastenis taip aptaria: "Naujausias čičikoviškos Lietuvos bolševikų "pirkinys" Juozo Tysliavos vardas".

Toliau autorius aiškina kokią kainą bolševikai faktinai sumokėjo už tą "pirkinį":

"Vilniškiai čičikovai, kuriems gyvas Tysliava gal būtų atrodęs "perbrangus" ir rizikingas ar visai nepriimtinas, melai pasišovė "išgyti" m i r u s i o Tysliavos vardą. Prašyti ar neprrašyti, už tą vardą jie užmokėjo tokiu "pinigu", kuris jiems užtikrina galimybę tą vardą išrašyti į savus kreditus.

Jie leido vėlionies našlei vykti su urna pėdai į Vilnių ir ten viešėti apie

dvi savaites.

Vietoj privataus šeimyninio įvykio, jie iš laidotuvių padarė išgarsintą politinį įvykį: užleido kapui vietą pačiame Lietuvos panteone-Rasų kapinėse, tik, bent vietoje pranešimuose, irkiavo Tysliavos vardą šalia tokių išmybių, kaip Cvirka ir Marcinkevičius."

Tikrai per pigu už tokią kainą perduoti savo tikro vyro pelenus. Na, biznis lieka bizniu. Reikia tikėtis, kad ateityje Valerija galės atsigręžti, - juk tai tik pradžia.

LITUANUS žurnalo vėjaus proga - akt. J. Kaributas su filmo aktoriumi Roger Moore.

REIKIA IEŠKOTI ŠVENTŲJŲ

Maironai, savanoriai, partizanai - dalykas, žinoma, geras. Tik truputi pasenęs. Padėtis pasikeitė. Reikia ieškoti naujų tautos didvyrių, naujų šventųjų. O jų yra, oi daug yra. Tik reikia surasti. Visi gi žinome, kad galutinas šventųjų "šventumas" paaiškėja

tik po jų mirties. Nereikia važiuoti į Romą pavyzdžių ieškoti. Yra ir Amerikoje. Pavyzdžiui, kad ir a. a. Tysliava. Kol jis buvo gyvas, kas galėjo manyti, kad jis bus tiek nusipelnęs, kad jį bolševikai paguldys greta tokių bolševikiškų šventųjų, kaip šven-

ti, kad traukinys beveik tuščias, norinčių ar, geriau pasakius, galinčių gauti leidimus keliaivimui šiandien mažai tėra...

Dangus jau švinta... Ir debesys nyksta iš skliautų, prašašaudamos dar vieną gražią rudens dieną.

Netrukus traukinys vėl lėtina greitį ir mes stojame.. Nėra jokio užrašo. Pastatas suramytas basliais ir lentomis. Čia žmonių kiek daugiau ir keliolika iš jų ilpa į traukinį. Džiaugiuosi, kad ne į mano vagoną....

Bet man kas kart vis įkyriau lenda galvon mintis, kad aš turiu apiešti traukinį ir kelionę tęsti pėsčiomis. Man nepatinka sedėti tuose spąstuose - vagonė ir išplėtomis akimis sekti kiekvienos besiantinančios stotelės peroną, ieškant jame visai galimo man pavojaus - enkavedistų.

Nutariu sekančioje stotyje išlipti. Laikas man nepatogus - artėja diena, bet liktis čia nenoriu.

Neilgai trukus vėl mes artėjame į stotį... Kokia ji bebūtų, bet aš čia išlipsiu!

Jau gerokai šviesu. Mano vagonas yra vienas iš pirmųjų ir traukiniui stojant visada turiu galimybę sekti visą peroną, kol traukinys sustoja... Ir šiuo kartu mano nujautimas manęs neapvyli: perone matau gerokai virš 30 ginkluotų vyrų! Vieni jų uniformuoti, kiti tik su kepurėmis ar raikščiais... Enkavedistai ir stribai!

Kas man daryti? Aš stoviu ties durimis ir kiekviena sekundė laukiu prasiveriant lauko duris ir juse pasirodant man nepageidaujamus raudonųjų veidus... Bet

jie, matyti, sulipa į kitus vagonus ir man dar laukiant ir neapsisprendžiant kas daryti, traukinys vėl pajuda kelionėn.

Vienas iš miegojusių mano bendrakeleivių prabunda ir klausia kokia čia stotis... Tartum žinodamas ir, atrodė, ramiau balsu, atsakau jam: - Rodos, kad Vašakėnai.

Klausėjas vėl glaudžia galvą tarp savojo palto klojda ir skęsta miegui... o aš laukiu...

Jeį mano atsakymas buvo teisingas, mes turėtume artėti į Troškūnų stotį...

Mano padėtis nėra iš gerųjų: mano rūbai netinkami kelionėn ir ypač nakvojimui lauke ar miške - jie per lengvi. Tektų labai vargti ir šalti, jei bandyčiau tęsti kelionę pėsčiomis... Bet keliauti drauge su gauja raudonukų irgi nėra patogus malonumas! Sprendžiu, kad jie važiuoja į Anykščius, kur jau žinau, kad stovi didesnės jų pajėgos. Vadinasi, Troškūnai man būtų patogi vieta apiešti traukinį ir dingti artimiausiam miške.

Sprendimas padarytas. Aš išeinu į vagono koridorėlį ir laukiu artėjančios stoties... Mano laimei, nors aušros šviesa kas kart vis daugiau užkaršauja dangaus skliautus ir skaidrina laukus, bet kartu kyla ir vėsus rudens rūkas, kaip balta dūmų uždanga elėpdamas žemę nuo žmogaus akių...

Traukinys lėtina greitį - čia nebetoli bus stotis. Aš ramiausiai išeinu ant laptukų ir, greičiui mažėjant, nušoku į gelžkelio pylimo griovį...

Traukinys palieka mane tupinti griovyje. Kurį laiką

seku apylinkę, de ja, jos per daug nematau, nes tikrai rūkas puikiai slepia viską, ne tik nuo mano akių, bet ir nuo galimų mano priešų. Gir-džiu traukinio šniokštimą, ratų gurgždėjimą ir netrukus jo pasijudinimą tolimesei kelionėn.

Aš pradėtu kelionę man priimtinesniu būdu - pėsčiomis. Gaila, kad neturiu nei kompas, jį praradau kelionėje, bet maž daug iš atminties orientuojuosi, kad man iš dešinės turėtų būti Troškūnų miestelis / kuris, mano supratimu, yra kiek atokiau nuo geležinkelio stoties /, ir aš galiu ramiausiai dar kurį laiką laikyti geležinkelio linijos, kaip orientacijos punkto.

Kiek nutoldamas nuo geležinkelio, aplenkiu stotį ir verginamas šaltoko ryto, spaudžiu šiaurės rytų kryptimi.

Mano dūšiai ramiau - vis vien dabar aš nesu tuose man nemaloniuose spąstuose, bet priklausau grynai sau ir aplinkai.

Po gerokos valandos, jau saulutei įkopus aukštakai į dangaus skliautus, prieinu vienkiemį. Esu alkanas, kaip benamis šuniukas ir daug nesvarstydamas, pasuku į ūkininko kiemą.

Šeima jau sukilusi: susitinku vyrą ir dvi moteris kieme ir paprašau, ar negalėčiau gauti ką nors pavalyti. Jie kiek nustebe mano atsidimū, bet daug neklausinėja ir pažada ką nors padaryti ankštesiems pusryčiams.

Sueiname į trobą. Man patinka, kad nei vienas iš šeimos narių manęs nevargina jokiais klausimais. Tartum aš būčiau senai jiems pažįstamas, plepame apie šį bei tą,

tas Cvirka ir šventas Marcinkevičius.

Reikia saugotis klaidų. Neįgudusiai akiai dažnai pasirodo, kad va tas ar tas tar-nauja mūsų priešui-bolševikui. Gi ištikrųjų jis tikras mūsų tautos apaštalas. Būsimas, galima sakyti, šventasis. Imkime tokius kaip Šalčius, Narkeliūnaitė, Tysliavienė. Žinoma, dėl Sniečkaus, Paleckio, na, kad ir Chrrščiovo, tai jau yra abejonių ar jie lietuvių tautai nusipelnė. Bet ir tai dar viskas, taip sakant, Dievo valioje. Gal ir jie nušvis kaip lietuvių tautos meteorai. Ypač jei jie kada nors pateks į Ameriką.

Bet kam čia teorijos apie šventuosius? Ogi todėl, kad DIRVOS sausio 4 ir 7 dienos numeriuose perskaičiau straipsnius vieno žmogaus, kurs, at rodo, ar tik nebus kandidatas į tuos moderniškus šventuosius.

Tas žmogus, kaip suprantu, buvo Aukščiausiojo Lietuvos Sovieto vicepirmininkas. Tai gerbiamas Liudas Dovydenas. Štai skaitykite ištraukas iš jo minėto straipsnio DIRVOSJE:

"Rugsėjo pradžioje pas mane atsilankęs B. Baranaukas, Aukščiausio Lietuvos Sovieto pirmininkas, smulkiai išdėstė, kad man būtų labai pravartu įstoti į komunistų partiją. Jam kartais esą nei šiaip nei taip kam paklausus, ar vicepirmininkas

esąs komunistas. Tokiam poste negalima būti be partijos bilieto."

"Aš buvau pritrenktas milžiniško Kremiaus plano su-naikinti lietuvių tautą jau 1941m, birželio 14d. prasidėjus masinis lietuvių, latvių estų trėmimas į Sibirą turėjo giliai šaknis. Vaisiai pasirodė dabar, kai Kremiaus imperializmas išsiliejo po visus kontinentus.

Birželio 20d. atsilankiau pas "Lietuvos Socialistines Sovietų Respublikos" vicekomisarą V. Gaidkova. Dieną prieš tai komunistų partijos centro buvau gavęs paskaityti gen. Sierovo instrukcijas nuorašą ką, už ką ir kaip tremti Lietuvos gyventojus į Sibirą. Mano geras pažintamas, kuris ir dabar užima aukštą postą Lietuvoje ne kartą man pasakojo Kremiaus planus. Smulkiau nupasakodamas, sudaryčiau jam pavojų. Jis buvo ilgus metus Maskovoje. Su slaptomis misijomis apkeliaves kontinentus, ypač gerai buvo susipažinęs su Pietų Amerika. Vadinkim jį Petru. Rugsėjo gale mane pakvietė jau minėtas kompartietis, kurį čia vadina Petru. Jis taip pat, nors gana apdairiai, paskatino stoti į partiją."

Man atrodo, kad Dovydeno dideli nuopelnai lietuvių tautai kristaliniai aiškūs. Kaip gi tau, gerbiamas skaitytojau, atrodo? Aš tikiuosi, kad ir tas minimas Petras taip pat kada nors parąšys DIRVAI straipsnį. Lauksime. Ačiū.

Skaityk ir Platink Laisvąją Lietuvą

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMAS

AUTOMOBILIŲ, GYVYBĖS, NELAIMINGŲ ATSTIKIMŲ, GAISRO, LIGONINĖS,

THE TRAVELERS

DRAUDIMO BENDROVEJE IR VISŲJE EILEJE KITŲ BENDROVIŲ

Dėl namų pirkimo ar pardavimo patarnavimo ir dėl visokių draudimo reikalų pamatykite ir pasitarkite su patyrusiais dėl sąžiningo atsakymo -

JUOZAS BACEVIČIUS

BELL - VARPAS REAL ESTATE IR APDRAUDŲ AGENTORA

6455 So. Kedzie Ave. Chicago 29, Ill.

PRospect 8-2233

Notary Public

bet niekas nesigilina nei iš kur aš, nei kur einu. Man atrodo, kad jiems aišku kas aš esu, bet jie, matyti, jau yra įpratę prie tokių svečių ir žino, kad klausinėjimas sukelti nemalonumų ir klausinėtoju!

Gauju puikius pusryčius! Lašiniai, kiaušiniai ir karšti barščiai. Valgau, tartum nebūčiau valgęs ištisus metus! Nei man prašius, nei apie tai kalbėjus, šeimininkė parengia ryšulėlį maisto kelionėn... Ištikrųjų nuostabiai malonus žmonės.

Atsiveikinant šeimininkas užklausa, ar nenorėčiau kitokios pagalbos. Jis galėtų mane pavežėti... Dėkoju jam ir neišduodamas savo kelionės krypties, sakau, kad eisiu į Troškūnus, kur turiu susitikti pažįstamuosius. Matau, kad šeimininkas netiki mano žodžiais, bet daugiau nebeklausinėja ir mes maloniai atsiveikiname.

Aišku, mano pavargusioms kojoms pavėžinimas būtų labai parankus, bet bijau visokių netikėtumų ir nenoriu įvelti gerus žmones į bėdą.

Keliamu į rytus, pasirinkdamas mažesnius ir nuošalesnius kelius ir, be didesnių nuotykių, pavakaryje pasieku man jau pažįstamas vietas. Čia jaučiuosi saugesnis ir ramesnis.

Rytojaus dieną, gavęs iš ūkininko X pavėžinimą, atsi-randu namuose - mūsų stovykloje.

Kaip gera būti namuose! Tik dabar pajutau visą tą nuovargį ir išsisėmimą. Ir tas bunkeris ir toji skurdži-lova buvo tartum pasakų prin-co guolis!

Mūsų stovykloje nieko naujo. Gal tik tiek, kad Ilgūno sveikata diena iš dienos blo gėja ir visi matome, kad jis šios žiemos jau nebeišgyvens šiose drėgnose bunkerio sąlygose. Visiems yra atvira paslaptis, kad jį kankina džiopa... Gaila vyro. Jis mums visiems buvo ir vadas ir tėvas.

Mano gimtinės miestelyje jau turime raudonukus. Po pastarojo miestelio užpuolimo, čia atkelta pastovi įgula iš 20 vyrų. Pridėjus naujai organizuojamus vietinius stribus, jų pajėga buvo nemaža.

Tiesa, jie mums laisvės nevaržė, nes sedėjo užsibarikadavę miestelyje ir didesnių išvykų į kaimus nedarė, bet jau pats jų buvimas kėlė vietinių parsidavėlių išdidumą, kuris kas kart akipėšiškiau buvo juntamas ramių miestelėnų.

Mūsų būrio žmonės talkininkavo kaimyniniam valščiaus partizanų štabui, išvalant miestelį X nuo išdavikų. Iš šio žygio negrižo du mūsų kovos bičiuliai...

Artėjo 1945 metų Kalėdos. Laukiamoji mūsų viltis, kad kils kokie nors nesuipratinimai tarp Vakarų sąjungininkų ir bolševikų, gėso. Kiek mes pasiekdavo žinios, padėtis Europoje rimo ir kasdien mažėjo mūsų viltis, kad naujo konflikto sukūryje mes galėsimės vėl atgauti laisvę...

Niekas apie tai nenorėjo kalbėti, bet visi jutom, kad mes įeiname į naują padėtis ir kovų fazę, kuri bus gyvenimui sunkesnė, nes nebebus galvina-ma tų gražių išsilaisvinimo vilčių.

- Bus daugiau -

TAIP KOVOJO LIETUVIS UŽ LAISVĘ

SU PAGARBA PRISIMINDAMI SUDĖTAS VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIŲ AUKAS, NEPAMIRŠKIME, KAD IR ŠIANDIEN LENKAI MŪSŲ TAUTAI NIEKO GERO NELINKI

ATSIMINKIME, KAD KOVA UŽ VILNIŲ TEBEINA!

Lietuvos teritorija, kuri buvo lenkų okupuota 1920 metais, kai kurių lietuvių buvo vadinama "Rytų Lietuva", bet šiaip jau buvo priimta vadinti Vilniaus Kraštu, ty. ir Suvalkų krašto lietuvius įskaitant, todėl aš čia ir vadinasiu visą buv. okupuotą kraštą VILNIAUS KRAŠTU.

Lenkams nesilaikant pasirašytos su Lietuva "Suvalkų sutarties" ir smurtu okupavus apie trečdali Lietuvos teritorijos, prasidėjo kartu su okupacija ir Vilniaus krašto lenkinimas.

Visgi Lenkija iš karto nedrįso Vilniaus kraštą pavadininti Lenkija, ir pavadinio jį "TITWA SRODKOWA / Vidurinė Lietuva", pasikui, nors ir pravedė dėl akių kokius tai balsavimus, kad Vilniaus krašto gyventojai "pageidauja ir nori" prisijungimo prie "motinėš Lenkijos", bet kažkodėl net iki pačios Lenkijos žlugimo /1939/, lenkai Vilniaus kraštą vadindavo "KRESY".

Reikia pasakyti, kad lenkams okupavus Vilniaus kraštą, lenkinimas nebuvo pradėtas ta pačia diena, dėl paprasčiausios priežasties - jiems neužteko vietinių "lenkų" tam darbei. Iš kitos pusės, patys lenkai dar nesijautė pakankamai išvirtinę krašte ir

nebuvo tikri dėl savo ir jo ateities. Bet jau iš pat pirmųjų dienų lenkų kėslai buvo labai aiškūs: kraštas turi likti Lenkijai ir balsavimai turi parodyti "gyventojų valią" ir norą susijungti su Lenkija.

Pirmieji du metai buvo tartum įžanga, rami ir be teroro, rengiantis uždėti kieta kumštį pavergtam kraštui. Lietuvių, gudų ir kitų tautybių draugijos ir jų skyriai laisvai kūrėsi visame krašte, lietuvių mokyklų skaičius augo, draugijos gausėjo nariais. Ne vienas mažiau susipratęs kaimietis manė, kad tie "paliokai" nėra jau tokie baisūs... Bet tas laikotarpis tęsėsi tik iki "balsavimų".

Žinoma, kaip ir buvo galima tikėtis, Vilniaus kraštas, nešdamas okupaciją ir neturėdamas laisvės apsispręsti, "nubalsavo" taip, kaip norėjo okupantas - prisijungti prie Lenkijos.

Po tokio balsavimo jau nebuvo minima "Litwa Srodkowa", o tik Rzeczypospolita Polska ir tada pradėjo lietuviams temti dangus, pranašaudamas sunkią audrą, pareikalavusią šimtus aukų, kančių ir vargo.

J.V.Valickas

Želigovskiu okupavus Vilniaus kraštą, lenkiško elemento organizavimas prasidėjo tą pačią dieną. Ji sudarė dar nuo prieškarinių laikų arba didžiojo karo metų atsiradę lenkai atėjūnai, vietiniai sulenkėję dvarininkai, visokie bajorėliai, kuriuos vietiniai vadindavo "šlėktonis" ir pilkbajoriais, taipgi ir sulenkėję kunigai. Bet su tokiomis neskaitlingomis pajėgomis lenkai lenkinimo darbe efektingiau pasireikšti negalėjo. Teko organizuoti naujo lenkiško elemento importavimą iš Lenkijos ir tam reikėjo laiko.

Padėčiai kiek aprimus ir mūsų nutilus, lenkų valdžia savo karo invalidus ir karininkus pradėjo apgyvendinti šiame krašte. Jiems buvo duodama žemė, kitiems visokios tarnybos, pašalpos ir šiaip visokios lengvatos. Tokie atvykėliai buvo vadinami "osadnikai". Į Vilniaus miestą ir kitur buvo gabenama iš Lenkijos visokie padaužobastūnai lenkai, įjungiant

juos į vietinių fabričių darbininkų eiles. Naujieji ateiviai, aišku, gabenosi ir savo šeimas ir taip diena iš dienos Vilniaus krašte daugėjo lenkų.

Iki lenkai ruošėsi lenkinti Vilniaus kraštą, nemiegojo ir lietuviai. Iš karto stojo švietimo darban kaimo "daraktoriai". Tokių "daraktorių" mokyklų atsirado šimtai ir tuo laiku paskubomis buvo įsteigtos dvi lietuviškos gimnazijos: Vilniaus mieste ir Švenčionyse. Kad auklėti savo pedagogus, įsteigiama ir Lietuvių Mokytojų Seminarija. Mokytojų trūkumas buvo labai jaučiamas, pareikalavimas didelis, net per didelis, ir jaunuoliai baigę bent dvi gimnazijos kalseis ir kelis mėnesius pabuvę mokytojų seminarijoje, jau skaitėsi parengtais mokytojais ir buvo siunčiami kaiman mokytojauti. Vėliau, aišku, mokytojų parengimas gerėjo.

Kur tik kaimo atsiradavo mokytojas, ten organizavosi lietuviškos draugijos ir lietuvių tautinis atbudimas, net ir okupacinėse sąlygose, kilė. Darbas buvo vaisingas, nes lenkai neturėjo jėgų jam trukdyti ir tebuvo savųjų pajėgų organizacinėje stadijoje.

Pirmiausia, lenkinimo darbą varyti savo žinion pasiima atėjūnai "osadnikai", kuriems talkininkauja dvarininkai ir bajorėliai ir aplenkėję kunigai. Į visus valščius susodinami viršaičiais "osadnikai", o jei kur dar to-

kių atvykėlių nebuvo, stojo darban dvarininkėlis arba šlėkta, valščiaus sekretorius beveik išimtinai buvo tik "osadnikai". Tas pats buvo su seniūnais, eiguliais, geležinkelio tarnautojais, pašto ir visų kitų įstaigų. Vietiniais "lenkais" nebuvo pasitiktėta, jie, jei ir gaudavo kokį darbą, jis dažniausiai buvo nereikšmingas bet ir juos kiek vėliau išstūmė atvykėliai iš Lenkijos.

Ir tik dabar, turėdami visą valdžios aparatą savo rankose, lenkai pradėjo kelti galvas ir rodyti dantis. Bet reikią pasakyti, jiems iš pradžių ne labai sekėsi. Žmonės, priversti turėti su lenkiškomis įstaigomis reikalų, ką atlikdavo į valandžiukę, - šiaip gi gyvena savo gyvenimą ir jokie osadnikai prie jų prieiti negalėjo. Lenkai suprato, kad tuo keliu nieko nelaimės. Visuomenė laikėsi nuošaliai ir jų propagandai nelinko.

Lenkų jėgos buvo mestos į švietimą. Prasidėjo plūdimas lenkų mokytojų iš Lenkijos gilumos, pradėtos labai intensyviai steigti lenkiškos mokyklos. Žinoma, kur buvo įsteigta lenkiška mokykla, ten lietuviška, kaip taisyklė, buvo uždaroma. Bet ir čia lietuvis parodė savo virtą tautinį susipratimą: uždarius mokyklą, lietuviai namie mokydavo savo vaikus arba leis davo į kitą lietuvišką mokyklą. Lenkiškos mokyklos neturėjo mokinių... Neretai lenkams tekdavo jas uždaryti, nes jos buvo tuščios.

Bus daugiau

Kas daryti jeigu...

LINKSMI PATARIMAI VYRAMS

NORISI SKIRTIS SU ŽMONA..

Toks noras dažnai Amerikoje užaina ir jauniems ir seniems. Vidutiniems dar dažniau. Jaunesnieji vyrai ir moterys dažnai nori skirtis greit po vedybų. Mat, pasirodo, kad melle nėra tokia karšta, kaip rodo filmų ir televizijos artistės. Mano, kad pasirinko blogą žmoną ar vyrą reikia kitos ar kito. Spręsti sunku. Bet vieną dalyką apie tų artistų meilės karštį reikėtų tokiais atvejais atsiminti. Va, amžiną atilį Merilyn Monroe garsėjo ne tik Amerikoje, bet ir visame pasaulyje kaip artistė, kaip meilės ir aistros pavyzdys, stačiai - seksualinio troškulio simbolis.

Ji pati, vienoje tragiškoje valandžioje prašė, kad ant jos antkapio būtų padėstokė užrašas: "Čia ilsisi Merilyn Monroe, 38, 23, 36". Jei ne žinai ką reiškia "38, 23 ir 36" - pasiklausk. Ir toji gražuolė, būdama gyva, turėjo iš eilės tris vyrus; su visais išsiskyrė. Buvo ištekėjusi ir už žydo, buvo perėjusi į žy-

Surinko - Bėbras Dūmelis

dų tikėjimą... Ir meilės laimingos nesukūrė. Vieną kartą ji pati net spaudos atstovams skundėsi, kad jos privati /asmeniška, ne filminė/ meilė jai nesekminga, nepaisant jos pačios didelių pastangų. Ji net suminėjo, kad ji piro "King size" lovą - ir tas nepadėjo. Pagaliau nusinuodijo. Taigi. Tokia meilė ekranė ir televizijoje - kitokia gyvenime.

Žinoma, labai dažnai norisi skirtis su žmona ir dėl kitokių priežasčių. Čia bendro visiems atvejams tinkamo patarimo negali būti. Bet du dalykai taip pat ne pro šalį atsiminti. Nesiskubink

Ar bijai vagių?...

Žinoma, vagių visi bijo. Bet daug žmonių užmiršta, kad tam tikras, kad ir labai mažas, atsargumas atitolina vagius nuo tavo buto. Svarbiausia - nuo tavo buto. Vagys, visuose kraštuose, o ypač Amerikoje, labai gerai išstudijuoja padėčių prieš eidami vogti ar apiplėšti. Svarbiausia, - jiems "neapsimoka" eiti ten, kur nieko "negausi". Juk vagims, ypač šėlikams, rizika nemaža. Todėl, kaip taisyklė, - prieš vykdymą "operacijos" jie stebi ir studijuoja. Jų aukos dažnai

bėgti į skrybę teisimą. Nesikarščiuk. O svarbiausia - nepasiduok patarimams... Kieno patarimams? Nustebsite. Patarimams gerų draugų, ir daug blogiau - giminių, jų tarpe, žinoma, uošvės. Draugai ir giminės tau pataikaus. Jų patarimai bus šališki. Gali būti atvejai, kada draugai ir giminės gali būti suinteresuoti, kad tu išsiskirtum. Eik pas bešališkus, profesinius /bet žinomus ir aukštos moralės/ vedybinio gyvenimo patarėjus. Tokių Amerikoje yra. Praktika rodo, kad jų pagalba jau labai daug beiretančių šeimų buvo vėl / ir visam amžiu / sulipdyta.

esti nustebusios, - iš kur tie vagys žinojo kur "aš laikau savo pinigus ir brangenybes". Todėl visada gerai uždenk langus, jeigu skaičiuoji pinigus, rašai čekius ar tvarkai kitokius brangius daiktus. Jeigu reguliariai /kas savaitę, tam tikromis valandomis, ypač vakarais/ vaikštai į banką atlikti asmenišką pinigines operacijas /iškeisti čekius, mokėti sąskaitas ir tt./ - kaitaliek savo maršrutus /ėjimo kelius/ Juk nežinai kas tave stebi ir kodėl...

TELEFONO SĄSKAITA KYLA

Jeigu turi jauną ir gražią žmoną - nesirūpink kodėl tavo telefonu pasikalbėjimų sąskaita kyla. Bet normaliai žiūrėk kas darosi. Ir nežiopok. Dabar visur automatai. Tu nori pasiskųsti - mergytė iš telefonų stoties atsako: "Viskas gerai. Mokėk, kiek parašyta. Automatas klaidų nedaro". O tuo tarpu tavo sąskaita kyla dvigubai, trigubai ir taip toliau. Kurgi šuo pakastas? Ogi pakastas ten, kur tu nežinai. Automatai genda ir už jų sugedimą ir taisydamą tu, gerbiamas vartoto-

jau, moki. Dar daugiau. Tu moki ir už tai, ką tie "sugedę" automatai rodo "savo bosui". Tai ne pasaka. Tai praktiško gyvenimo faktai. Todėl tuojau rašyk laišką atitinkamai kompanijai. Rašyk vieną, rašyk du, tris ir tt. Reikalas bus sutvarkytas. Tik nesikarščiuk ir nekolok kompanijos. Sėsi ir kalėjimą. Kompanijos turi geras advokatus. Betgi, kita vertus, kompanijos labai saugo savo gerą vardą ir teisėtus savo klientų skundus ištiria ir patenkina. Bet negalima reikalą per daug užleisti.

COOK

WOMAN TO COOK
THE IRVING BANK.
FOR
FOUR DAYS PER WEEK
STEADY
10:30 A.M. TO 1:30 P.M.
BANK LUNCH ROOM
6005 W. Irving Park Rd

Laidotuvių Direktoriai MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

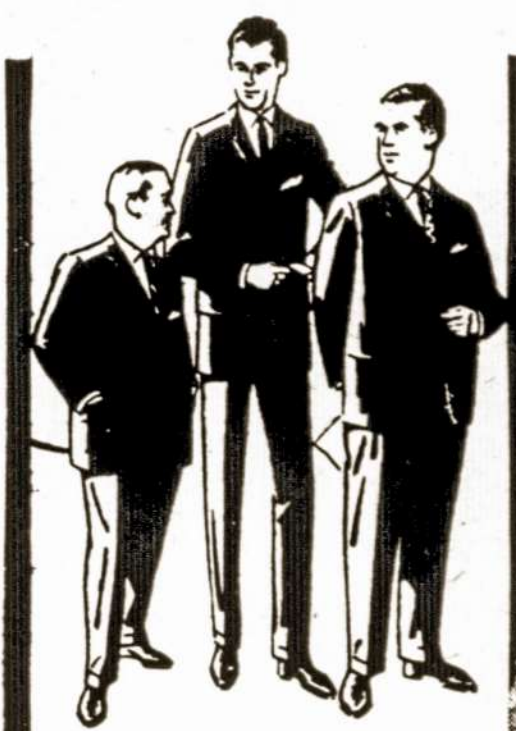
TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPIJCIOS

MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

TINKAMI RŪBAI DUODA GERĄ SAVIJAUTĄ

DĖMESIO! Rudens ir žiemos sezonui

Pas mus yra vyrui pasaulis! Mes galime Jus aprenkti nuo galvos iki kojų. Pas mus rasite puikiausią pasirinkimą geriausių gaminių, kaip tai BOTANY 500 kociumai ir palčiai. Manhattan marškiniai, Lee ir Disney skrybėlės. VISKAS vienoje krautuvėje! Krautuvė atdara kasdien ir sekmadieniais nuo 10 iki 4 v.p.p.

H. SEIGAN

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill. Telef.: YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir Ugniam laikui mokesimui be nuosimčių!

Mandagus pataravimas lietuvių kalboje.

Gardžiausia duona - bulkiutė - sausušiai - tortai

BRUNO KEPYKLOJE KEPA LIETUVISKĄ DUONĄ

Kas Valgo Bruno Duoną Visad Žydi Kaip Agonai!

Sav. BRUNO MACIANSKIS
3339 So. Lituania Ave
Tel- CL 4-6376

LIETUVIS IŽENGLIA LENKIJOS SOSTAN

LIETUVIS KAZIMIERAS TAMPA ŠVENTUOJU, O LENKĖS JADVYGOS IR PO ŠIAI DIENAI NEJSILEIDŽIA DANGUS

IŠTRAUKOS IŠ PROF. DR. VANDOS DAUGIRDAITĖS-SRUOGIENĖS KNYGOS, PAVADINTOS "LIETUVOS ISTORIJA. LIETUVA AMŽIŲ SUKURĖ"

2-oji tąsa

Netrukus, vasario 15d., kunigaikščiai tapo Vavelio pilyje pakrikštyti. Jogaila gavo Vladislavo vardą, Vytautas, vėl perėjęs į katalikų tikėjimą, pasilaikė Aleksandro vardą. Po trijų dienų įvyko Jogailos jungtuvės su Jadvyga, vos tebaigusia 12 metų amžiaus. Jogaila buvo už ją tris kartus vyresnis, tuo laiku turėjęs apie 36 metus. Kovo 4d. Jogaila iškilmingai vainikuojamas Lenkijos karaliumi. Jo titulas buvo: "Lenkijos Karalius, Didysis Lietuvos Kunigaikštis ir Rusų žemių valdovas". Jis buvo ištikinęs galėsiąs valdyti Lietuvą ir Lenkiją, gyvenamas Krokuvėje.

Nespėjo dar pražūti vestuvės puotos Vavelio pilyje, kai svarbūs įvykiai pareikalavo blaiviomis akimis pažūrėti į realybę. Tuoju prasidėjo nesutarimai su lenkais, kurie norėjo Lietuvą paversti paprasta Lenkijos provincija. Jogailai tuoj ėmė aiškėti, kad Krokuvą yra per toli ir kad iš jos jis negalės valdyti Lietuvos plotų. Lenkai juto, kad lietuviai nė manyti nemano išžadėti savarankumo, tad ėmė reikalauti iš Jogailos įvairių garantijų, pažadų, kad Lietuva niekuomet neatsiskirs nuo Lenkijos. Jie pasilaikė įkaitus visus Krokuvėje buvusius Jogailos brolius ir Vytautą. Tačiau greit buvo priversti išleisti Skirgailą ir Vytautą, nes lietuviai vis grėšė ordinas, be to, sukilo Polocko kunigaikštis Andrius ir Lietuvą puolė jo talkininkai Smalensko kunigaikštis ir Livonijos ordinas. Prieš išvykdamas Algirdaitis ir Kęstutaitis turėjo palikti lenkams ištikinąs pareiškimą raštu, taip pat ir kiti kunigaikščiai, kurie nebuvo Krokuvėje, turėjo panašius raštus atsiųsti.

Skirgaila ir Vytautas grąžino taiką Lietuvoje. Jogaila paliko savo vietininką,

kuriuo jis pasirinko Skirgailą. Dėl to Vytautas labai įsižeidė. Beto, Jogaila, pirmiau jam žadėjęs gražinti Trakus, savo pažado neištesėjo.

LIETUVOS KRIKŠTAS

Netrukus ir Jogaila turėjo vykdyti Lietuvos pildyti Krėvos sutarties pasižadėjimą. 1386m. pabaigoje Vilniuje įvyko svarbus pasitarimas, po kurio Jogailos vardu buvo paskelbtas šitoks įsakymas krikščionybės priėmimo reikalui:

"Esame nutarę visus lietuvius, abiejų lyčių, įvairios kilmės, visų luomų ir laisvųjų, mūsų lietuvių ir rusų valstybėje gyvenančius, kuriuos jie prieš tai bebūtų ouvę tikybos, palenkinti ir patraukti katalikų tikėjimui ir Sv. Romos bažnyčios klusnumui".

Šitas įsakymas nelietė visos Lietuvos. Jis buvo taikomas tik žemėms, buvusioms tiesioginėje Jogailos ir Skirgailos valdžioje, t.y. Vilniaus, Trakų ir Žemaičių kunigaikštystėms. Bet Žemaičiai pati pagonybė širdis, buvę tava kryžiuočių rankose, liko nekrikštyti. Kitų kunigaikščių valdiniai, daugiausia stačiatikiai, tikybos reikalais priklausė savo tiesioginių valdovų.

Buvo nutarta, kad lietuviai galės priešintis naujam tikėjimui. Todėl nutarta griebtis ir prievartos. Buvo paskelbtas kunigaikščio raštas, kuriame sakoma, kad jei kas priešinsis priimti naują tikėjimą, bus "kūno bausmėmis" priverčiamas.

Į Vilnių buvo sušaukti visi apylinkių žmonės ir jiems paaiškinta reikalas atsižadėti senovės tikėjimo. Nusėbė lietuviai labai nuliūdo, išgirdę tokį reikalavimą, nes tatai jiems atrodė nedėkingumu ir nuodėme savo tėvų apminimui. Taip pat bijota pagoniško dievų keršto. Naujo tikėjimo skelbėjai puolė

Ištraukas parinko: Kostas Naujalis

naikinti pagonių šventenybes. Visur buvo užliejama šventoji ugnis, kertami šventieji ažuolai prie Vilniaus pilies ir Lukiškėse, naikinami šventieji žaltiniai.

Susirinkę pagonys verkė, raudėjo. Bet priešintis niekas nedrįso, "niekas nedrįso nė vampteleiti", kaip sakė amžininkas, girdėjęs iš tikrų liudytojų ir dalyvių, nieko kito neliko, kaip tik aimanuoti ir verkėti. O kai žmonės pamatė, kad pagoniškieji dievai nesipriešina ir leidžia save naikinti, atsipeikėjo iš baimės, ir pagonių minia, vykdydama didžiojo kunigaikščio valią, sutiko krikštytis.

Paskui kunigai ėmė aiškinti krikščionių tikėjimo dėsnius. Kadangi jų tarpe lietuviškai mokančių nebuvo, kunigaikščiai patys kiek nusimandydami aiškino lietuviškai. Po trumpos katekizacijos kunigai pradėjo susirinkusius krikštyti. Kiekvienas naujai pakrikštytas gavo po vilnonius baltus drabužius. Apie šį įvykį liko įvairiausių pasakojimų.

ta, mindžiota, pavergta; lietuviai persekioti, kalinti ir žudyti, tačiau Lietuvos žemėje visada buvo ir yra lietuvių. Gal jie kiek silpnesni, atskiesti, nebetokie atsparūs, kokie buvo senovėj, kada svetimybių nežinojo, kada savo dievus garbino, laikėsi protėvių papročių ir tikybos - buvo vieningi ir stiprūs. Varu į Lietuvos žemę sprausa svetimybė lietuvių kiek sulėpino, suskaldė. Lietuvių prieš lietuvių nuėtikė, vienybė paėjo.

Čia gyvenantieji mes nesudrome visos tautos, bet ir būdami gausius ar ne, turėtume savo tautinius jausmus ir meilę kraštui išlaikyti iki karšto lentos.

Bet štai, neseniai Vanda Gegevičiūtė lietuvių mokinių tarpe pravedė apklausinėjimą /anketą/, ar jie grįžtų į Lietuvą, jei Lietuva atgautų laisvę. Didžiama pasisakė neigiamai... Amerikiečių didelė tauta mažai tejus ar prie jos prisidės dar vienas ar kitas ateivis, bet mažai Lietuvos toks jos vaikų nusikilimas nuo tautos kamieno yra skaudus ir labai skaudus.

Žaibo greitumu pasklido po kraštą žinia apie krikšto dovana-kiekvienas norėjo ją gauti. Kai susirinkdavo labai daug norinčiųjų krikštytis, nebeužtekdavo baltųjų marškinių, tai buvo duodami ir kitokie drabužiai. Vienas žmogus krikštijosi 21 kartą ir 21-jį kartą gavęs suplyšusius marškinius, - jis čia pat ėmė protestuoti ir reikėti nepasitenkinimą, kad per visus 20 kartų gavęs gerus marškinius, o šį kartą skylėtus... Žmonių prisirinko tiek daug, kad mažas dvasiškių būrelis nesusėpėjo atlikti darbo. Tada lenkų apaštalai ėmė griebtis iki tol krikščionybė nežinomo apaštalavimo būdo: rinko būriais atskirai vyrus ir moteris ir krikštijo drauge, šlak stydami švestuoju vandeniu. Kiekvieno būrio žmonės gaudavo tą patį šventojo vardą /Jono, Onos ir tt./ Pakrikštyta "pusė Vilniaus", kaip byloja seni raštai. Tur būt, antrąją pusę sudarė vokiečiai /katalikai/ ir rusai /stačiatikiai/, kurie buvo jau pakrikštyti.

Pakrikštijęs Vilniaus ir

Bus daugiau

Štai kaip vyksta "kultūrinai mainai"

Kalėdų švenčių proga vienas išėivis, kurio motina gyvena okupuotoje Lietuvoje ir kurios jis yra nematęs 22 metus, sumanė su ją pasikalbėti bent telefonu.

Kūčių vakare paskambino informacijai ir buvo išrašytas į eilę. Buvo sutarta, kad jo motina bus iškviesta pasikalbėjimui Kalėdų pirmą dieną 10 val. iš ryto Amerikos laiku. Bet gruodžio 25d. 9 val. iš ryto Informacija pranešė, kad šandien neįmanoma iškviesti jo prašomą adresatą prie telefono ir sutarė, kad rytdieną tatai bus padaryta. Mat "kultūrinio bendradarbiavimo" sargams-enkavedistams buvo surpyzras... jie nežinojo ką daryti, o atsil Klausimas aukštesnių instancijų reikalavo laiko...

Gruodžio 26d. 7val. 30min. informacija vėl pranešė, kad ji yra pasiekusi norimą pašatą, bet kviečiamoji atsakė ateiti į pašatą pasikalbėjimui... /Ar jūs galite patikėti, kad motina nebūtų norėjusi išgirsti savo sūnaus balsą?...

Lietuvos okupantai nepatiko šios rūšies "bendradarbiavimas", mat jie bendradarbiavimą supranta ta prasme, kad tik mes turime semtis žinių ir išminties iš bolševikines propagandos sulnelio, bet, gink Dieve, tik nenorėti atviro kontakto su pavergtaisiais... Siūlome šį faktą persipaustinti "Vienybėi" ir pridėti savus komentarus.

Kad mes tokie būtume...

Anis Rūkas

Pereitų metų pabaigoje, Amerikoje gimusi žydų šeima: vyras, žmona ir 10 metų vaikas išvyko apsigyvenimui į Izraelį, į dykumoje kuriamą miestą Dimoną.

Amerikoje gimę, augę ir apie Izraelį tik iš aprašymų, knygų kiek težiņa, kad jų proseneliai prieš daugiau nei 2.000 metų ten gyveno, kad turėjo savo valstybę su garšiuoju tikybinu centru - Jeruzale...

Ten, - į Izraelį vykti apsigyvenimui, atrodo, tegali ryžtis tik skurdžiai ar persekiojamieji iš kurios šalies Izraelio kraštas nykus, plikos tamsios uolos ir smiltynės. Orija /klimatas/ nepalankus gyvenimui. Ir tik tiki, samoningi, žydai, kaip kad minėtoji Leibovičių šeima gali ryžtis ten važiuoti ir kurtis naujoj vietoj. Jis ten važiuoja ne apsilankymui, kaip kad daugelis lietuvių darydavo važiuodami Lietuvon. Jis neturi noro ten nuvažiuo- vęs pasigirti, pasididžiuoti prieš kitus, ne. Ten jis važiuoja turėdamas sąmoningą nusistatymą apsigyventi, likti ir dauginti žydų kilmės skaičių senoje žydų tėvynėje. Jis žino, kad ten per daugelį metų arabai daug ką pakeitę, daugelyje vietų apsigyvenę ir nenori žydams užleisti ir jų neapkenčia. Nuvažiuo- vęs į Izraelį sutiks ir kitą kliūtį - teks mokytis vietinės valstybinės kalbos, kuri yra ebrų /hebrajų/.

To žydo Amerikoje gimusio ir augusio pasiryžimas vyk- ti į jam visai nežinomą savo protėvių žemę - akibrokštas tiems lietuviams, kurie lengva širdimi savosios gimtinės išsižadėdavo, arba ir dabar atsižada. Ne vienas iš mūsų tautiečių jau yra dingę svetimoje

tautybės jūroje. Išvykę svetur, vargais negalais pramokę kiek svetimos kalbos, ir šiaip taip prisitaikę prie svetimų aplinkybių, kad ir niekinami, radę miestinį gyvenimą kiek geresnį nei ūkinį - nedvejodami atsižadėjo gimtojo krašto - Lietuvos.

Man atrodo, kad jokia kita tauta - lenkų, pietinių slavų, italų, ispanų ar Azijos tautų, taip lengvai neišsižada gimtojo krašto, kaip mes lietuviai. Mano paminėtos kitos tautos keleriopai vargingiau savo gimtuose kraštuose gyveno, nei Lietuvos gyventojai, bet jie netik patys nepaėikia savo gimtinių, bet net neapkenčia, jei kas bando jų akyse niekinti jų gimtuosius kraštus.

Gera lietuviams pamoka: žydai svetimoj šaly apsigyvenę, pralobę, pamiršę savo tėvų kalbą, rodo, nutautę, bet savo sielose žydais lieka. Nenuomija ranka į žydų tautinius reikalus, dirba. O iš mūsų jau ne vienas kiek apsitvarkęs taria: aš nebe- grįšiu į Lietuvą, kam man besirūpinti jos reikalais... Žydų tėvynė per 2.000 metų pavergta, valdyta ir trypta romėnų, persų, turkų, anglių, arabų, o šios žemės vaikai - žydai išblaškyti po visą žemės rutulį. Neužkenčiami, niekinami, pravardžiuojami, persekiojami, žudomi netik neišnyko, bet laikosi ir žydais išlieka.

Žydų vienybės, jų stiprybės nepalaužiamas šaltinis ir galia - jų tikyba. Ji tampriai su jų tautos papročiais susieta, ji yra grynai žydų tautinė tikyba, už tai ji tūkstančiais metų išlaiko juos žydais, kur jie begyventų, kur jie bebūtų.

Mes, lietuviai, niekad nebuvom savosios šalies praradę. Tiesa, ji buvo svetimųjų tryp-

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kalnuoja:

CHEV. FORD, PLYM.	\$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS, STU. RAMBLER, BUICK	\$15.95
MERCURY, THUNDERB., HUDSON	\$16.95
CHRYSL. De SOTO, PACKARD	\$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC	\$19.95

Žemos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Piliaas hidraulines stabdžių sistemas taisymas (cilindrai, vamzdeliai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas. Nauja dirbtuvė su moderniausias įrengimais. Naudojantis mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąžiningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS
2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois
GRovehill 6-7777

PARAMA

MIDWEST MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE

2515 West 69th Street Telef. RE 7-1731

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Maziuka

POPULAR German Brandy	5th	\$4.39	COCKTAILS Manhattan or Martini	bot.	\$2.59
KRON Brannvin Aquavit	5th	\$3.98	CHIANTI, Import. Vynas		98c
VODKA, 80 proof	Full Qt.	\$3.29	IMPORTED POLISH ASSORT. WINE	Fifth	\$1.59
HOUSE of STUART, Scotch Whiskey	Qt.	\$4.98	Didelis pasirinkimas importuotų šokoladų, špre-		
RICCADONNA, Imp. Vermouth		\$1.15	ty, uogienių, įvairių silių ir žuvų gaminių.		
AMBASSADOR Vermouth	5th	98c	KAINOS — ŽEMOS! KVIECIAME ĮSITIKINTI!		

LIETUVIS IŽENGLIA LENKIJOS SOSTAN

LIETUVIS KAZIMIERAS TAMPA ŠVENTUOJU, O LENKĖS JADVYGOS IR PO ŠIAI DIENAI NEJSILEIDŽIA DANGUS

IŠTRAUKOS IŠ PROP.DR.VANDOS DAUGIRDAITĖS-SRUOGIENĖS KNYGOS, PAVADINTOS "LIETUVOS ISTORIJA. LIETUVA AMŽIŲ SUKURĲ"

2-oji tąsa

Netrukus, vasario 15d., kunigaikščiai tapo Vavelio pilyje pakrikštyti. Jogaila gavo Vladislavo vardą, Vytautas, vėl perėjęs į katalikų tikėjimą, pasilaikė Aleksandro vardą. Po trijų dienų įvyko Jogailos jungtuvės su Jadvyga, vos tebaigusia 12 metų amžiaus. Jogaila buvo už ją tris kartus vyresnis, tuo laiku turėjęs apie 36 metus. Kovo 4d. Jogaila iškilmingai vainikuojamas Lenkijos karaliumi. Jo titulas buvo: "Lenkijos Karalius, Didysis Lietuvos Kunigaikštis ir Rusų žemių valdovas". Jis buvo ištikinęs galėsiąs valdyti Lietuvą ir Lenkiją, gyvenamas Krokuvoje.

Nespėjo dar pražūti vestuvines puotas Vavelio pilyje, kai svarbūs įvykiai pareikalavo blaiviomis akimis pažūrėti į realybę. Tuoj prasidėjo nesutarimai su lenkais, kurie norėjo Lietuvą paversti paprastą Lenkijos provincija. Jogailai tuoj ėmė aiškėti, kad Krokuva yra per toli ir kad iš jos jis negalės valdyti Lietuvos plotų. Lenkai juto, kad lietuviai nė manyti nemano išsižadėti savarankumo, tad ėmė reikalauti iš Jogailos įvairių garantijų, pažadų, kad Lietuva niekuomet neatsiskirs nuo Lenkijos. Jie pasilaikė įkaitus visus Krokuvoje buvusius Jogailos brolius ir Vytautą. Tačiau greit buvo priversti išleisti Skirgailą ir Vytautą, nes Lietuvai vis grėšė ordinas, be to, sukilo Polocko kunigaikštis Andrius ir Lietuva puolė jo taktininkai Smalensko kunigaikštis ir Livonijos ordinas. Prieš išvykdamį Algirdaitis ir Kęstutaitis turėjo palikti lenkams ištikimybės pareiškimą raštu, taip pat ir kiti kunigaikščiai, kurie nebuvo Krokuvoje, turėjo panašius raštus atsiųsti.

Skirgaila ir Vytautas grąžino taiką Lietuvoje. Jogaila paliko savo vietininką,

kuriuo jis pasirinko Skirgailą. Dėl to Vytautas labai išsižadė. Beto, Jogaila, pirmiau jam žadėjęs grąžinti Trakus, savo pažado neištesėjo.

LIETUVOS KRIKŠTAS

Netrukus ir Jogaila turėjo vykti į Lietuvą-pildyti Krėvos sutarties pasižadėjimą. 1386m. pabaigoje Vilniuje įvyko svarbus pasitarimas, po kurio Jogailos vardu buvo paskelbtas šitoks įsakymas krikščionybės priėmimo reikalu:

"Esame nutarę visus lietuvis, abiejų lyčių, įvairios kilmės, visų luomų ir laipsnių, mūsų lietuvių ir rusų valstybėje gyvenančius, kuriuos jie prieš tai bebūtų ouvę tikybos, palenkinti ir patraukti katalikų tikėjimui ir Sv. Romos bažnyčios klusnumui".

Šitas įsakymas nelietė visos Lietuvos. Jis buvo taikomas tik žemėms, buvusioms tiesioginėje Jogailos ir Skirgailos valdžioje, t.y. Vilniaus, Trakų ir Zemaičių kunigaikštystėms. Bet Zemačiams pati pagonybė širdis, buvę tava kryžiuočių rankose, liko nekrikštyti. Kitų kunigaikščių valdiniai, daugiausia stačiatikiai, tikybos reikalais priklausė savo tiesioginių valdovų.

buvo nutarta, kad lietuviai galės priešintis naujam tikėjimui. Todėl nutarta griežtis ir prievartos. Buvo paskelbtas kunigaikščio raštas, kuriame sakoma, kad jei kas priešinsis priimti naują tikėjimą, bus "kūno baumėmis" priverčiamas.

Į Vilnių buvo sušaukti visi apylinkių žmonės ir jiems paaiškinta reikalas atsižadėti senovės tikėjimo. Nusėbė lietuviai labai nullūdo, išgirdę tokį reikalavimą, nes tatau jiems atrodė nedėkingumu ir nuodėme savo tėvų atminimui. Taip pat bijota pagoniško dievų keršto. Naujo tikėjimo skelbėjai puolė

Ištraukas parinko: **Kostas Naujalis**

naikinti pagonių šventenybes. Visur buvo užliejama šventoji ugnis, kertami šventieji ažuolai prie Vilniaus pilies ir Lukiškėse, naikinami šventieji žaltiniai.

Susirinkę pagonys verkė, raudėjo. Bet priešintis niekas nedrįso, "niekas nedrįso nė vamptelėti", kaip sakė amžininkas, girdėjęs iš tikrų liudytojų ir dalyvių, nieko kito neliko, kaip tik aimanuoti ir verkėti. O kai žmonės pamatė, kad pagoniškieji dievai nesipriešina ir leidžia save naikinti, atsipeikėjo iš baimes, ir pagonių minia, vykdydama didžiojo kunigaikščio valią, sutiko krikštytis.

Paskui kunigai ėmė aiškinti krikščionių tikėjimo dėsnius. Kadangi jų tarpe lietuviškai mokančių nebuvo, kunigaikščiai patys kiek nusimandydami aiškino lietuviškai. Po trumpos katekizacijos kunigai pradėjo susirinkusius krikštyti. Kiekvienas naujai pakrikštytas gavo po vilnonius baltus drabužius. Apie šį įvykį liko įvairiausių pasakojimų.

ta, mindžiota, pavergta; lietuviai persekiojami, kalinti ir žudyti, tačiau Lietuvos žemėje visada buvo ir yra lietuvių. Gal jie kiek silpnesni, atskiesti, nebetokie atsparūs, kokie buvo senovėje, kada svetimybų nežinojo, kada savo dievus garbino, laikėsi protėvių papročių ir tikybos - buvo vieningi ir stiprūs. Varu ir Lietuvos žemę sprausa svetimybė lietuvių kiek sulėpino, suskaldė. Lietuvių prieš lietuvių nutaikė, vienybė paėjo.

Čia gyvenantieji mes nesudrome visos tautos, bet ir būdami gausūs ar ne, turėtume savo tautinius jausmus ir meilę kraštui išlaikyti iki karšto lentos.

Bet štai, nesenai Vanda Gegevičiūtė lietuvių mokinių tarpe pravėdė apklausinėjimą /anketa/, ar jie grįžtų į Lietuvą, jei Lietuva atgautų laisvę. Didžiama pasisakė neigiamai... Amerikiečių didelė tauta mažai tejus ar prie jos prisidės dar vienas ar kitas ateivis, bet mažai Lietuvai toks jos vaikų nukilimas nuo tautos kamieno yra skaudus ir labai skaudus.

Žaibo greitumu pasklido po kraštą žinia apie krikšto dovana-kiekvienas norėjo ją gauti. Kai susirinkdavo labai daug norinčiųjų krikštytis, nebeužtekdavo baltųjų marškinų, tai buvo duodami ir kitokie drabužiai. Vienas žmogus krikštyjosi 21 kartą ir 21-ą kartą gavęs suplyšusius marškinus, - jis čia pat ėmė protestuoti ir reikšti nepasitenkinimą, kad per visus 20 kartų gavęs gerus marškinus, o šį kartą skylėtus... Žmonių prisirinko tiek daug, kad mažas dvasiškių būrelis nesusėjo atlikti darbo. Tada lenkų apaštalai ėmė griežtis iki tol krikščionybei nežinomo apaštalavimo būdo: rinko būriais atskirai vyrus ir moteris ir krikštijo drauge, šlakstydami švęstuoju vandeniu. Kiekvieno būrio žmonės gaudavo tą patį šventojo vardą /Jono, Onos ir tt./ Pakrikštyta "pusė Vilniaus", kaip byloja seni raštai. Tur būt, antrąją pusę sudarė vokiečiai, katalikai/ ir rusai/ stačiatikiai/, kurie buvo jau pakrikštyti.

Pakrikštijęs Vilniaus ir

Bus daugiau

Štai kaip vyksta "kultūriniai mainai"

Kalėdų švenčių proga vienas išėivis, kurio motina gyvena okupuotoje Lietuvoje ir kurios jis yra nematęs 22 metus, sumanė su ją pasikalbėti bent telefonu.

Kūčių vakare paskambino informacijai ir buvo įrašytas į eilę. Buvo sutarta, kad jo motina bus iškviesta pasikalbėjimui Kalėdų pirmą dieną 10 val. iš ryto Amerikos laiku. Bet gruodžio 25d. 9 val. iš ryto informacija pranešė, kad šiandien neįmanoma iškviesti jo prašomą adresatą prie telefono ir sutarė, kad rytdieną tatau bus padaryta. Mat "kultūrinio bendradarbiavimo" sargams-enkavedistams buvo surpyzras... jie nežinojo ką daryti, o atsklausimas aukštesnių instancijų reikalavo laiko...

Gruodžio 26d. 7val. 30min. informacija vėl pranešė, kad ji yra pasiekusi norimą pašta, bet kviečiamoji atsisako atėti / pašta pasikalbėjimui... / Ar jūs galite patikėti, kad motina nebūtų norėjusi išgirsti savo sūnaus balsą?...

Lietuvos okupantai nepatiko šios rūšies "bendradarbiavimas", mat jie bendradarbiavimą supranta ta prasme, kad tik mes turime semtis žinių ir "išminties" iš bolševikinės propagandaos šulnelio, bet, gink Dieve, tik nenorėti atviro kontakto su pavergtaisiais...

Sūlome šį faktą persipausedinti "Vienybei" ir pridėti savus komentarus.

Kad mes tokie būtume...

Anis Rūkas

Pereitų metų pabaigoje, Amerikoje gimusi žydų šeima: vyras, žmona ir 10 metų vaikas išvyko apsigyvenimui į Izraelį, į dykumoje kuriamą miestą Dimoną.

Amerikoje gimę, augę ir apie Izraelį tik iš aprašymų, knygų kiek težina, kad jų proseneliai prieš daugiau nei 2.000 metų ten gyveno, kad turėjo savo valstybę su garsiuoju tikiybiniu centru - Jeruzale...

Ten, - į Izraelį vykti apsigyvenimui, atrodo, tegali ryžtis tik skurdžiai ar persekiojamieji iš kurios šalies Izraelio kraštas nykus, pilkos tamsios uolos ir smiltynės. Orija /klimatas/ nepalankus gyvenimui. Ir tik tikri, sąmoningi, žydai, kaip kad minėtoji Leibovičių šeima gali ryžtis ten važiuoti ir kurtis naujoj vietoj. Jis ten važiuoja ne apsilankymui, kaip kad daugelis lietuvių darydavo važiuodami Lietuvoje. Jis neturi noro ten nuvažiuoti pasigirti, pasididžiuoti prieš kitus, ne. Ten jis važiuoja turėdamas sąmoningą nusistatymą apsigyventi, likti ir dauginti žydų kilmės akaičių senoje žydų tėvynėje. Jis žino, kad ten per daugelį metų arabai daug ką pakeitė, daugelyje vietų apsigyvenę ir nenori žydams užleisti ir jų neapkenčia. Nuvažiuavęs į Izraelį sutiks ir kitą kliūtį - teks mokytis vietinės valstybinės kalbos, kuri yra ebrų /hebrajų/.

To žydo Amerikoje gimusio ir augusio pasiryžimas vykti į jam visai nežinomą savo protėvių žemę - akibrokštas tiems lietuviams, kurie lengva širdimi savosios gimtinės išsižadėdavo, arba ir dabar atsižada.

Ne vienas iš mūsų tautiečių jau yra dingę svietimoje

tautybės jūroje. Išvykę svetur, vargais negalais pramokę kiek svetimos kalbos, ir šiaip taip prisitaikę prie svetimų aplinkybių, kad ir niekinami, radę miestinį gyvenimą kiek geresnį nei ūkinį - nedvejodami atsižadėjo gimtojo krašto - Lietuvos.

Man atrodo, kad jokia kita tauta - lenkų, pietinių slavų, italų, ispanų ar Azijos tautų, taip lengvai neišsižada gimtojo krašto, kaip mes lietuviai. Mano paminėtos kitos tautos keleriopai vargingiau savo gimtuose kraštuose gyveno, nei Lietuvos gyventojai, bet jie netik patys nepelkiai savo gimtinių, bet net neapkenčia, jei kas bando jų akyse niekinti jų gimtuosius kraštus.

Gera lietuviams pamoka: žydai svietimoj šaly apsigyvenę, pralobę, pamiršę savo tėvų kalbą, rodos, nutautę, bet savo sielose žydais lieka. Nenuomoja ranka į žydų tautinius reikalus, dirba. O iš mūsų jau ne vienas kiek apsitvarkęs taria: aš nebe-grįšiu į Lietuvą, kam man besirūpinti jos reikalais...

Žydų tėvynė per 2.000 metų pavergta, valdyta ir trypta romėnų, persų, turkų, anglių, arabų, o šios žemės vaikai, žydai išblaškyti po visą žemės rutulį. Neužkenčiami, niekinami, pravardžiuojami, persekiojami, žudomi netik neišnyko, bet laikosi ir žydais išlieka.

Žydų vienybės, jų stiprybės nepalaužiamas šaltinis ir galia - jų tikyba. Ji tampriai su jų tautos papročiais susieta, ji yra grynai žydų tautinė tikyba, už tai ji tūkstančiais metų išlaikė juos žydais, kur jie begyventų, kur jie bebūtų.

Mes, lietuviai, niekad nebuvom savosios šalies pradžė. Tiesa, ji buvo svietimųjų tryp

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:

CHEV., FORD, PLYM.	\$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS., STUD., RAMBLER, BUICK	\$15.95
MERCURY, THUNDERB., HUDSON	\$16.95
CHRYSL., De SOTO, PACKARD	\$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC	\$19.95

Žemos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pirmas hidraulines stabdžių sistemos taisymas (cilindriai, vamzdžiai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.

Nauja dirbtuvė su moderniausiais įrengimais. Naudojantis mūsų žemomis kainomis, garantuoti ir sąžiningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS
2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois
GRovehill 6-7777

PARAMA - MIDWEST MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE

2515 West 69th Street Telef. RE 7-1731

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

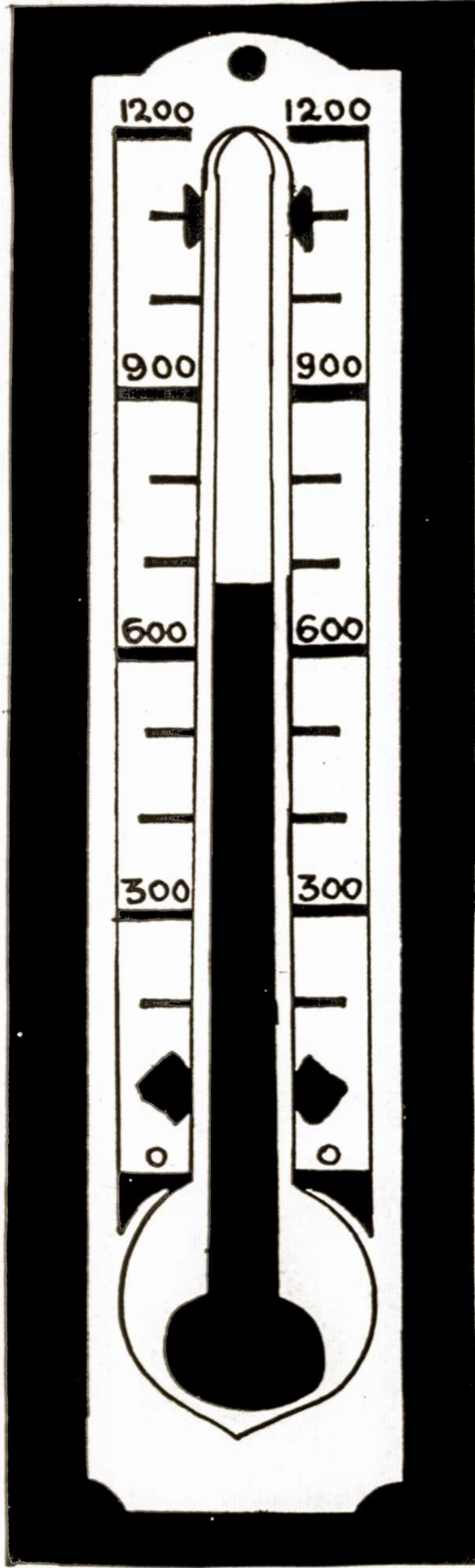
POPULAR German Brandy	5th	\$4.39	COCKTAILS Manhattan or Martini	bot.	\$2.59
KRON Brannvin Aquavit	5th	\$3.98	CHIANTI, Import. Vynas		98¢
VODKA, 80 proof	Full Qt.	\$3.29	IMPORTED POLISH ASSORT. WINE	Fifth	\$1.59
HOUSE of STUART, Scotch Whiskey	Qt.	\$4.98	Didelis pasirinkimas importuotų šokoladų, šprotų, uogienų, įvairių siličių ir žuvų gaminių.		
RICCADONNA, Imp. Vermouth		\$1.15	KAINOS - ŽEMOS! KVIEČIAME ĮSITIKINTI!		
AMBASSADOR Vermouth	5th	98¢			

Laisvoji dieta

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL
Telef: FR 6-5416

Kas ir kur?

- 6. J.Salys.....\$5
- 7. A.Laukaitis.....\$2
- 8. K.Skirpa.....\$1
- 9. K.Petrauskas.....\$1

Viso: \$ 35
Iki šiol surinkta
iš viso - \$ 674.00

VASARIO 16 MINĖJIMAS, rengiamas Čikagos ALto sk. Valdybos, įvyks Vasario 17d. 2 v.p.p. Marijos aukšt.mokyklos salėje. Organizacijos, kurios minėjame dalyvaus su savo vėliavomis, prašomos pakambinti p.V.Soliūniui šiuo telefonu: RE 7-5096.

Pedagoginis Lituanistikos Institutas, veikias Čikagoje, nuo pereitų metų rugsėjo 15 lituanistinius dalykus, einamus Institute, yra pradėjęs dėstyti ir neakivaizdinis - korespondenciniu būdu. Suinteresuoti asmenys, norintieji gauti šias pamokas, prašomi rašyti: Ped.Lit. Institutas, 5620 So Claremont Ave, Chicago 36, ILL. USA.

- Lietuvių Fondui įnešė: Dr.F.Kaunas /papildė savo įnašą/ 500 dolerių ir Dr.J. Šalna papildė 200 dolerių. Dr.G.Byla-Bylaitis įnešė - \$ 100.

- Sausio 26d. 1 v.p.p. Dirktio svetainėje -4500 S. Talman Ave, šaukiamas Čikagoje gyvenančių pensininkų su-

sirinkimas. Visi pensininkai kviečiami dalyvauti.

NAUJA LITERATŪROS PREMIJA

Lietuviškoji knyga pergyvena tam tikrą krizę - jos pirkimas ir tiražas smarkiai nukrito. Daug gražių sumanymų ir kalbų neturi pozityvios naudos, kol viskas lieka tik sumanymais ir kalbomis. Išjudinti lietuviškos knygos kelią į mūsų visuomenę spontaniškai susikūrė LIETUVIŠKOS KNYGOS PLATINIMO VAJŪS užuomazga, kuri vėliau įeis į našaus judėjimo vėžes. Mūsų knygos svarbiausias ramsčiai yra Skaitytojas. Jo dėmesiu knygai paremta leidėjų veikla, naujų knygų pasirodymas, gyvybė knygų rinkoje. Lietuviškos Knygos Platinimo Vajūs steigia štampią premiją KNYGOS SKAITYTOJUI. Tokiu būdu literatūrinės premijos pratešiamos ir skaitytojus. Ir knygos skaitytojų tarpe gali būti skaitytojų laureatų. Tai bus tie, kam teks premija. Tai bus viena iš geriausių ir garbingiausių mūsų kultūrinų premijų, skaitytojas laureatas bus pastatytas visos lietuviškos visuomenės dėmesin, įvertintas jo kuklus, kilnus ir nematomas įnašas į lietuvių kultūrą: knygos pirkimas.

Tos premijos įsteigimas yra nauja kultūrinė politika mūsų knygos platinimo praktikoje. Visi, besidomį mūsų knygos problemomis kviečiami pasiteirauti L.L.Pl. Vajūs, -1314 Maltman Ave, Los Angeles 26, Calif.

- Atsiminkime, kad įspūdingas KAUKIŲ BALIUS, rengiamas Čikagos LAS Vidūno skryiaus, įvyks B.Pakšto svetainėje vasario 9 d. ir prasidės 7v. vak. Įėjimas - tik \$ 2.50 asmeniui. Veiks užkandžių ir gėralų bufetai.

Dalyvaukime! Kviečiami visi!

Kovok Prieš Komunistų Brovimasi į Lietuvių Laikraščius Skaityk ir Platink Laisvąją Lietuvą

Užbaikime ginčus

Laikraščiuose pasipylė eilė straipsnių, liečiančių LŽ Sąjungos Čikagos skyrių. Daugiausia reikalas sukasi apie skryiaus piniginių stovį - išdą. Mat pinigais yra toks dalykas, kuris greitai slysta ir limpa, nežiūrint ar tai būtų penkinė ar šimtinė. Tikrojo buhalterio į centas ne tik buhalteris, bet ir revizorius priverčia naktimis nemiegoti, bet jo dingusio ieškoti. Pinigas, tiesa, yra opus dalykas, ar tai būtų padaryta apyvarta iš dešimties ar tūkstančių. Bet šiame skryriuje buhalterija buvo vedama kiek kitaip. Sk. pirmininkas A.Gintneris yra kartą išsireiškęs, kad bus vedama moderni buhalterija, atseit, vienoje kišenėje kreditas, - kitoje debitas. Dabar... kasoje \$ 160 perteklius? Tai kas neužpajamuota? O kodėl ne \$200 ar \$100? Bet tai jau iš "modernios" buhalterijos priėjimas prie sąžinės. "Modernią" buhalteriją vesti draudžia ir organizacijų įstatatai ir valstybiniai įstatymai.

Čia visas reikalas išplaukia iš to, kad valdyba, kurios pirmininku yra p.A.Gintneris, labai retai kviečia visuotinius narių susirinkimus ir nepasirūpino pakviesti revizijos komisijos revizijai.

Gal būtų nurodyta kaip reikiama vesti buhalteriją, tvarkyti išdą, knygas ir dokumentus. Šiame skryriuje po keletos metų vienintelė revizija buvo padaryta su p.Petrausku priekyje /komisija su sėdejo iš dviejų narių. Neleistina./, jau spaudoje pasigedus skryiaus revizijos.

Revizijos komisijos narys p.A.Venclova susirinkime pareiškė: skryiaus išdą buvo tvarkomas šeimyniškai, o dabartinis išdinkas p.V.Zalatorius neturi jokio supratimo apie buhalteriją. Nors revizorius p.A.Venclova, dėl šventos ramybės, laike susirinkimo pasirašė po rev. aktu. Keista... bet taip yra - jei baigusį univerką be praktikos studentą pasodintum į valdžiaus kasininko vietą, būtų bene tas pats, jei aš atidaryčiau gydytojo kabinetą ir priiminėčiau lignonius.

Valdybos pirmininkas yra lygu įstaigos viršininkui, kur viršininkas už savo tarnautojus, šiuo atveju valdybos narius, yra atsakingas. Negalima tarnautojui primesti kaltės dėl jo nežinojimo savo pareigų, jei viršininkas - pirmininkas į tai nekredpia dėmesio. Ir kam tada reikalingas tas pirmininkas, jei jis nekontroliuoja kitų val-

LAS Čikagos 2-ojo Dr.Vidūno vardo skryiaus rengiamas

KAUKIŲ BALIUS

įvyks VASARIO 9d./šeštadienį/ 7v.v. Balio PAKŠTO SVETAINĖJE. Gros B.Pakšto orkestras. Veiks užkandžių ir gėralų bufetai. Geriausios kaukės bus premijuotos!

KVIEČIAMI VISI atsilankyti ir linksmai praleisti laiką! Įėjimas - \$2.50

A. + A.
ANTANUI STEIKONUI mirus,
žmoną Elena, dukras Elena Pocienę, Sofiją Steikūnię ir sūnų Joną Steikūną bei jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdime.
M ir Br. Macianskiai

dybos narių darbus ir nežino kaip jie savas pareigas atlieka?

Dėl DRAUGE Leo Petito iškeltos klausimo, Petrausko, Pužausko ir kitų paremto, kad reikia iš sąjungos braukti "spaudos banditus", - tuos, kurie pasirašo slapyvardžiais, tai... slapukas Petitas pats save išsibraukia... Argi ne keista?.. Juokitės, ponai, iš savęs. Niekas nedraudžia, tik galima, kad tam pritariantieji /o rezoliucijos juk madoje ir į jas niekas nekrepia dėmesio! / neskaito laikraščių... Argi jie nemato - kiek tenai pasirašoma slapyvardžiais ar tik incialais?

Pagaliau, parodykite nors vieną įstatų straipsnį, kur būtų uždrausta sąjungos nariui po savomis korespondencijomis ar straipsniais pasirašyti slapyvardžiais? Prieš išnešant tokias rezoliucijas, pirmiausia - pakelkite įstatus!

Bet gi jei prieitume prie tokių "braukymų", tai pirmoje eilėje po šiuo dalgiu turėtų kristi inciatoriai: Leo Petitas, toliau L.Topelis, P. Erdvis, Dr. J. Augailis, J. Pr. Dr. S. Aliūnas, Al. B., Vl. Ramojus, Titas Guopis ir labai labai daug kitų... jei kam žinomos jų tikrosios pavardės.

Yra žmonių, kurie apie save labai gerai galvoja. Ir ne raudonoja kai apie save kalba ar rašo. Taip. Jiems niekas to nedraudžia. Bet, ar nebūtų geriau, jei kiti jų gerus norus ir darbus pagirtų?

Gyvenimas ir gerai veikiamos organizacijos veikla neturi sustojimo momentų. Kritika ir polemika išsiaiškinti neišvengiamai klausimus yra būtina, bet nuolatinis kartojimas vis tų pačių ginčų - nuobodu!

Drebu. Susimildami nebraukite manęs iš narių tarpo! Pasirašau savo tėvo, senelio ir savo pavarde, tik vardas yra kiek pakitęs:

LEONAS MCKEVIČIUS

ŽIOBRIAI PLAUKIA

Tąsa iš 4 pusl.

kun. M. Sidaravičiaus pamokslas tretininkams /144-6psl/. Šis trumpas įvykis parodo kun. Sidaravičių tokiu, kuris naudojo visas jam prieinamas priemones ir būdus, kad pasiektų klausytojus. Čia taip pat pasakoma, kad knygų platinimas nevyko, kaip burtininkui pamokslas lazdele. Būta ir tokių, kurie talkininkaudami kun. Sidaravičiui atsidūrė ir Sibire. Ir tatal jis sunkiai pergyveno.

Pradedant 20 skryium, kai kun. Sidaravičius toje pat parapijoje paliekamas emeritu, čia autorius pajėgia stipriai atkurti jo vidinius išgyvenimus. Ir skaitytojas tą lygiai išgyvena, nes čia kun. Sidaravičius yra taip pat žmogus ir tuo pačiu geriau suprantamas.

Pabaigoje veikalo galima pajusti, kad skaitai to pa-

ties autoriaus veikala, kuris paraše ir "Jo Sužadėtinė".

Rašytojas J. Švaistas turi tą dovaną rašyti didelius dalykus lengvu stiliumi. Jo kalba gana gryna, nedaug tarmiškų žodžių, sakiniai trumpi. Žvelgiant iš šito taško, J. Švaisto veikalai lengvai suprantami ir mažiau žinanties lietuvių kalbą.

Šiuo pasisakymu, aišku, nenorima nuvertinti veikalo vertės, kaip biografinio romano, arba autoriaus pastangas ir gerus norus supažindinti mūsų sekančias kartas su mūsų tautos atbudimo laikotarpio didvyriais. Šios pastabos yra niekas kitas, kaip eilinio skaitytojo pageidavimas, kad rašytojas nepamirštų, jog netik vėlesniems, bet ir šioms kartoms yra prieinami ir pasaulinio masto rašytojai. Aišku, skaitytojų šio nie darosi išleptas. Daugumai jau ir šiandien yra lengviau skaityti svetimomis kalbomis ir, aišku, eilinis skaitytojas ima skaityti romaną toki, kurio intryga bus įdomesnė. Retai kada pamėgtama knyga, pradėjus skaityti mokelinius veikalus. Pradedama dažniausiai nuo dailiosios prozos veikalų ir tokių, kurių "negalima iš rankų paleisti"... O tie veikalai dažniausia yra tik todėl tokiais, kad jų intryga yra gyva ir graži.

Happy New Year

A. W. FRUH & CO.

Underwriters Laboratory
Approved Fire & Burglar Alarms
MI 2-4565
1815 Orchard Street

MI 2-4565

Greetings

Workmen's
Savings & Loan Ass'n.
2724 W. 47th St. Chicago
CL 4-2121
All accounts Federally
Insured up to \$10,000

GRADUATE NURSES WANTED

Who would like to work with the Physically Handicapped. This is a challenging opportunity, offering generous salary. Openings - Supervisory and Staff Unique chance to work with a Nationally Recognized Organization. Excellent Working Conditions. Crocheted Mountain Rehabilitation Center in the heart of the Monadnock Vacation Region in Southern New Hampshire. Write: Dept. L&L MISS MARY RUTH PIPPER Crocheted Mountain Foundation GREENFIELD, NEW HAMPSHIRE

Quartz Crystal Engineers & Technicians

Expanding company has openings for qualified men in new engineering and development laboratory. Challenging opportunities to make important contributions to the advancement of the art in oscillator and filter crystals. If you are currently employed, if you are interested, write: HOWARD DILLON, Chief Engineer All information held confidential.

MIDLAND MANUFACTURING CO.

3155 Fiberglass Rd., Kansas City, Kan.
Phone: FI 2-7950.

Invest \$10,000 to \$15,000

Own your own exclusive Distributorship. No franchise fee
100% NET PROFIT
Possible for honest active men with business background. Distribute dynamic products for expanding national firm in Chicago, Milwaukee and other areas. Investment secured by merchandise. Complete factory Training provided with A-1 promotional Sales Aids furnished.
Area Code (312) 383-2120, Chicago, Illinois

Šalčiams užėjus mūsų va-
jaus termometras nebekyla
taip gražiai, kaip kilo pra-
džioje.

Dėkojame visiems jau auka-
vusiems ir tikime, kad visi
kiti mūsų skaitytojai prisidės
prie naujo raidyno įsigijimo,
kuris jau yra užsaky-
tas ir bus gautas vasario pa-
baigoje.

Raidynui aukojo:

- 1. J. Lukoševičius\$5
- 2. Inž. Br. Prapuolenis.....\$6
- 3. Pr. Kavaliauskas.....\$5
- 4. L. Stackevičius.....\$5
- 5. J. Jackūnas.....\$5

BLINSTRUBAS GRAŽINA SKOLA LIETUVAI

Tąsa iš 3 pusl.

tiški aukų rinkimo reikalai.

Blinstrubo ateikimus duosime sekančiame Laisvosios Lietuvos numeryje. Dabar ši rašinių noriu užbaigti šiais Lietuvių Fondo valdybos pirmininko Blinstrubo žodžiais: "Reikia dėkoti lietuviškai spaudai, kuri Lietuvių Fondo atžvilgiu užėmė palankią lin-
kmę ir Fondo reikalams skiria nemažą vietos. Tos palankios spaudos tarpe yra ir Laisvoji Lietuva. Visuomenė privalo žinoti, kad Fondo Valdybos nariai /A. Rūkštelė, Dr. V. Šimaitis, J. Vaičekonis ir S. Rauokinas/ nuoširdžiai Fondo rūpinasi ir didėla savo laisvalaikio dalį skiria Fondo darbams. Ypačingai iškeltnas faktas, kad santykiškai tarp Fondo Valdybos ir Fondo Tarybos, kurios pirmininku yra Dr. A. Razma /pagrin dinis Fondo steigėjas / yra geriausiai vyksta sklandus bendradarbiavimas ir tai todėl, kad Valdybą ir Tarybą jungia tas pats tikėjimas Fondo didėliu vaidmeniu lietuvių kultūros kėlime ir Lietuvos laisvinimo bare, -baigė Teodoras Blinstrubas.